

Töö ja Tervis

Sotsiaalpoliitiline kuukiri

Eesti Haigekassade Liidu ja Sotsiaalse Arengu Eesti Ühingu häälekandja

Nr. 11

November 1933 a.

IX aastakäik

Tellimise hind postiga:		Ilmub kord kuus.		Kuulutuste hinnad:	
aastas . . .	100 senti	Talitusjatoim.: Tallinn, Lai tän. 38, k.4		1 lhk.	kr. 20.—
6 kuu peale .	55 "	Telefon 448-35.		1/2 "	" 10.—
1 " " .	10 "	Tellimisi võtavad vastu kõik haigekassad ja postiasutised.		1/4—6.— ja 1/8 lhk.,"	3.—
Välismaale aastas	150 s.	Üksiknumber 10 senti.		Teksti ees—50% kallim	

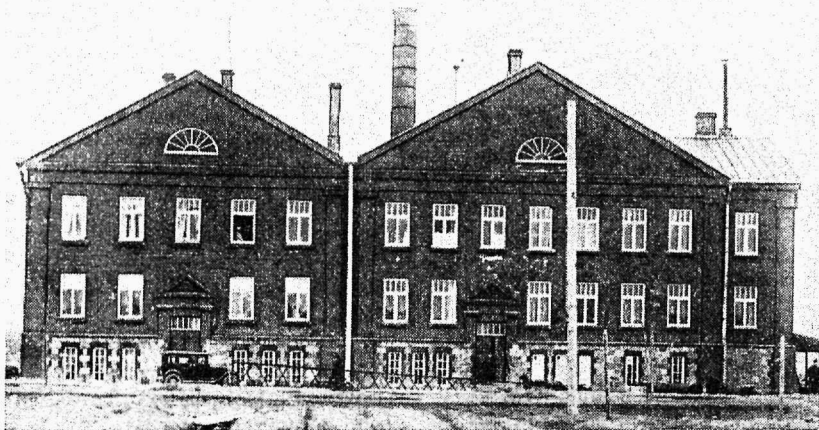
Haiguste vastu kindlustamise seadus kohtute ja kindlustusasutuste uuema praksise järgi.

O. Vahtra, abitööinspektor.

Abirahade küsimust vaadeldes olgu kõige pealt tähendatud, et nüüd on lõplikult lahendatud küsimus, kas töökohast haiguse ajal palga edasisaajal on õigust abiraha saada või mitte.

Nagu teada, oli vene kinnituspõhise arvamuse, et sarnane isik peab abiraha saama. Meie kinnituspõhise arvamuse asus juba 30. juulil 1927. a. vastupidi-sele seisukohale I osakonna otsusega ja üldkoosolek 3. dets. 1932. a. annab sa-

masuguse seletuse, kuid määrab sealjuures kindlaks, missugust rahalist tasu võib selle küsimuse otsustamisel palgaks pidada, ja käseb silmas pidada, et palga edasisaamise tunnuseks on asjaolu, kui käitise poolt kassaliikme töötasu on näidatud § 280 ettenähtud teadaande lehes, või käitise valdaja või juhataja poolt mõnel muul viisil tõestatud. On aga kassaliikmele tema haiguse ajal käitise valdaja või juhataja

Tartu linna elektrijaam Ulilas.

poolt antud toetust või kingitust, siis ei võta niisugune toetusesaamine õigust haigekassa poolt antava abiraha peale.

Riigikohus on selles küsimuses leidnud, et juhul, kui haiguse aja eest on kaebaja oma palga täismääral kätte saanud, siis ei olnud kaebaja õigustatud seaduses ettenähtud abiraha saama.

Töövõimetuse tekkimisel õnnetusjuhtude tagajärjel väljaspool ettevõtet on haigekassade poolt takistusi tehtud abiraha maksmisel, kui õnnetus tekkis kolmandate isikute süü läbi. Näiteks võiks siin tuua maanteel auto alla jäämisi, revolvriga haavamisi jne.

Riigikohtu otsuse motiivides ühe seeguse asja kohta öeldakse: seaduse § 309 järgi on haigekassa liikmetele kindlustatud abiraha saamine õnnetusjuhtumise korral. Kaebaja vigastus on tingitud õnnetusjuhtumisest revolvriga ümberkäimisel ja seepärast on temal abiraha saamise õigus. Kuna § 309 ei ole üles seatud tingimust, et abiraha maksetakse ainult sarnasel õnnetusjuhtumisel saadud vigastuse puhul, mis tekkinud võõra inimese süü läbi, siis on täiesti ükskõik, kas sündis õnnetus oma või võõra süü läbi.

Kinnitusnõukogu üldkoosolek 27. mail 1932. a. otsustas seletada, et haigekassa on kohustatud maksma abiraha kassaliikmele, kelle vigastus on tekkinud auto alla jäämisest, kuigi vigastuses on süüdi autojuht. Asjaolu, et kahjusaja kassaliige ei ole esitanud kahjutekitaja vastu kaebust ja selle käest on vastu võtnud kahjutasu, ei võta kassaliikmelt haiguse abiraha saamise õigust.

Nende abirahade tagasisaamine, mida haigekassad maksavad VII peatüki § 546 märkuse põhjal, ei ole haigekassale alati kindlustatud, nagu kohtupraktis on näidanud. Kui ettevõtte omanik tõeks teeb, kasutades § 542 soodustust, et temal vigasaanule vaja ei ole tasuda, võib ta haigekassalt nõuda tagasi sinna maksetud abiraha summa ja haigekassal jääks nõuda ainult vigasaanult, kuid nagu eelpool nägime, on Riigikohtu seisukoht see, et vigastuse puhul peab vigasaanu abiraha saama, vaatamata sellele, kas sündis õnnetus oma või võõra süü läbi. Sellest järgneb, et sarnasel juhul peab haigekassa abiraha võtma oma kanda; pealegi kui kin-

nitusnõuk. I osak. 19. XII 32. leiab, et seaduses ei ole kusagil öeldud, et haigekassa tähendatud kohustus oleneks sellest, kas kassa poolt väljaantud abiraha maksetakse temale tagasi või mitte.

Kuidas pikema aja jooksul maksnud mõiste võib teinekord muutuda otse vastupidiseks, sellest olgu meeldetuletatud abirahade liigitamise asi harilikude haiguste ja õnnetusjuhtumiste puhul, mis lõpuks kujunes kinnitusühisusele soovitavas suunas, sest Rk. otsusega 21./5. nov./dets. 1930. a. tunnustati liigitamine seadusevastaseks.

Teine näide on § 266-s *aastase tähtaja mõiste tõlgendamine*, mis Rk. otsusega 11./20. sept./okt. 1931. a. muudeti ja mille tõttu maksmata kinnituskasude sissenõudmine teisel alusel võis toimuda.

Aasta mõiste kohta oli vaja veel seletusi § 311 p. 1 suhtes.

Riigikohtu adm.-osak. toimetuses nr. 1162 — 8. dets. 1931. a. on haiguse aasta kohta seletatud, et seda ei tule mitte mõista kalendri-aastana, vaid haiguse-aastana, s. o. aastat tuleb lugeda haigestumise momendist arvates, mille algmomendiks on haigekassa liikme haigestumise neljas päev.

Olgugi, et küsimuses juba küllalt selgust oli, pidi kinnitusnõukogu üldkoosolek 3. dets. 1932. a. veel kord küsimusega tegelema Tallinna ühishaigekassa järeloküsimise puhul ja selles asjas antud seletusest väärrib tähelepanu see osa, et korduvate haiguste puhul 30 nädala jooksul aastas abiraha andmisel tuleb igal haigusepäeval kontrollida, kas sellest päevast arvates aasta tagasi kassaliige pole saanud abiraha 30 nädala kestvusel juba kätte.

Samal kinnitusnõukogu koosolekul on veel arutatud *abiraha maksmist nende päevade eest, mil ettevõttes töö ajutiselt katkeb ja vähem kui 6 päeva nädalas töötamise puhul abiraha saamist*.

Kuna seaduse järgi küsimuse lahendamise, missuguste töö katkestuse päevade eest haiguse abirahasid maksetakse, on antud täielikult peakoosoleku otsustada ja et peakoosolekute otsustega ei saaks rikutud töö katkestamise põhimõte, on kinnitusnõukogu 20. okt. 1928. a. seletanud, et töö katkestuse all tuleb mõista ikkagi neid juhuseid, mil

ettevõtte töö ajutiselt katkeb, näiteks tuleõnnetuse, masinate rikke, veeõnnetuse, katelde puhastuse, remondi jne. tõttu, ilma et töölised käitise teenistusest oleksid vallandatud. Mis puutub aga juhusesse, kus käitis töötab nädalas vaid 2, 3 või 4 päeva, siis see nähe ei kuulu töö katkestuse mõiste alla, vaid sellele tuleb vaadata kui normaalsele töötamisele antud käitises. Ei kuulu ka katkestuse mõiste alla käitise sulgemine teatava aja kestel, sest see pole töö katkestus, vaid seisak.

Et arsti poolt antud tööst vabastamise tunnistus haiguse puhul alati ei võimalda abiraha saamist, seda näitab kinnitusnõukogu I osak. 3. okt. 1932. a. otsus nr. 53 — 35, leides, et kuna töölt vabastatu omi kohuseid töökohas edasi täitis, siis ei võinud tema haigus tegelikult olla sarnane, mille tagajärjeks oleks olnud töövõime kaotus tema kutsealal ja sellepärast ei olnud haigekassa kohustatud tasuma abiraha.

Tihti on haigekassad keeldunud abiraha maksmast kassaliikmete põhjusel, et käitise valdaja ei ole töölisel ajal haigekassas registreerinud. Riigikohtu seletuse järgi 8./22. dets. 1931. a. peab ettevõtte juhataja küll esitama seaduses ettenähtud teateid ettevõttes töötavate tööliste arvu, teenistuse suuruse jne. kohta, kuid sellest, et ettevõtte juhataja seda oma kohustust ei ole õigel ajal täitnud, ei saa järeldada, et töölisel saab haigekassa liikmeks lugeda ainult sellest momendist, kui ettevõtte juhataja § 280 tähendatud teated haigekassale esitanud, sest § 279 otseselt määrab ära, et tööline loetakse haigekassa liikmeks teenistuse astumise ajast arvates. Ettevõtte juhatajat võib säärase hooletuse eest vastutusele võtta, kuid tema hooletuse tagajärjel ei või töölise õigused kannatada.

(Pooleli.)

Sotsiaalkindlustus Bulgaarias.

Aug. Gustavson.

Bulgaaria, vaatamata sellele, et ta on üldkultuuriliselt mahajäänumaid agraarmaid Euroopas (elanikke 5.945.000, neist elutsevad põllumajandusest tervelt 82,4% — Rahvasteliidu andmetel), sammub sotsiaalkindlustuse alal riikide esirinnas.

Praegu on Bulgaarias maksvusel kaks sotsiaalkindlustuse seadust: üks neist (6. märtsi 1924. a. seadus, täiendatud 2. veebr. 1929 ja 4. apr. 1931) normeerib tööõnnetuste, haiguste, sünnituse, invaliidsuse ja vanaduse *sund*-kindlustust, kuna teine — 12. apr. 1925. a. seadus normeerib tööpuuduse kindlustust ja töövahetalitust.

Esimene neist seadustest haarab kõiki palgategijaid riigi-, omavalitsuse- ja erateenistuses, põllutöölised, majateenijad ja meremehed ühes arvatud. Vähesed erandid on lubatud vaid mõne üksiku ajutise iseloomuga tööliigi kohta.

Vabatahtlik kindlustamine on võimaldatud iseseisvatele käsitöölisele ja intelligentkutsetele (arstid, advokaadid

jne.), kelle tulu ei tõuse üle 50.000 leva aastas. 1930. a. oli selle seaduse alusel sunduslikult kindlustatud 289.811 töölisel.

Töötuse kindlustus haarab samuti kõiki palgatöölisi, välja arvatud koduteenijad.

Kindlustamine toimub riiklikus sotsiaalkindlustuse fondis, mis asub majanduse- ja tööministeeriumi sotsiaalkindluse ametkonna juures. Nõuandva orgaanina tegutseb siin sotsiaalkindlustuse nõukogu, milles on esindatud töölised, tööandjad ja vastavad ametasutused.

Tööõnnetuste ja kutsehaiguste vastu kindlustamine sünnib täielikult tööandjate kulul, kuna teiste riskide vastu kindlustamine sünnib tööandja, töölise ja riigi kulul, kusjuures teoreetiliselt kuludest kõik kolm kannavad võrdse osa, praktiliselt aga viimastel aastatel riik kannab vähem kulusid (Fondi reservsummad võimaldavad riigi juuremaksu vähendada). Nii olid fondi tulud näiteks 1929. a. järgmised: tööandjad maksid — 52.717.691, töölised — 42.500.000,

riik — 32.000.000 ja muud tulud (% , trahvid jne.) — 5.902.911, kokku ca 133.000.000 levat.

Kindlustusmaksu ei võeta mitte % palgast, vaid töölisel on palga suhtes jaotatud 5. kategooriasse ning kindlustusmaksu võetakse siis vastava kategooria järgi. Keskmiselt tuleb töölisel endal maksta umbes 4—5% palgast kindlustusmaksu, millega on ta kindlustatud kõikide riskide vastu.

Sammed. Bulgaaria seaduste järgi on kindlustatul õigus järgmistele sammedele:

Tööõnnetuste ja kutschaiguste puhul.

1. Arstiabi ja arstimid paranemiseni, ühes arvatud ülalpidamine haiglas, ortopeedilised vahendid ja haige vedu.

2. Rahaline tasu ravimise ajal, mis kõigub, olenedes sellest, millisesse palgakategooriasse kindlustatu kuulub, kodus ravimisel 12—30 levani ning haiglas 8—12 levani¹⁾ päevas.

3. Tööõnnetusele järgneva täielise töövõimetuse puhul makstakse pensioni aastas = 300-kordne keskmine päevapalk, mis tööline teenis viimase 25 päeva kestel. Kui kindlustatu vajab aga teiste abi, siis saab ta lisapensioni 800 levat kuus. Osalisel tööjõu kaotusel on pension võrdeline tööjõu kaotusele.

4. Surma korral on järeljäänuil õigus pensionile. Kindlustatule kuuluvast pensionist on õigus saada: lesel — 40%, 30% — poolvaeslastel ja 50% täisvaeslastel, 30% vanematel ja õdedel-vendadel. Matusekuludena makstakse 50-kordne päevapalk.

Haiguste puhul.

1. Arstiabi ja arstimid, ühes arvatud ravimine haiglas, 9 kuud aastas,

¹⁾ 1 lev = 4 sendi ümber.

eeldusel, et kindlustatu on maksnud kindlustusmaksu vähemalt 8 üksteisele järgneva nädala kestel.

2. Rahaline toetus, samuti nagu tööõnnetuse puhulgi, alates esimesest haiguse päevast.

3. Haigusele järgneva surma korral matmisekuludeks 50-kordne päevapalk.

Sünnitamise puhul.

1. Arstiabi natuuras.

2. Rahaline toetus samal alusel, nagu haiguste puhul 6 nädalat enne ja 6 nädalat pärast sünnitamist, eeldusel, et kindlustatu naistöoline on maksnud kindlustusmaksu 16 järgneva nädala kestel.

Invaliidsuse puhul.

Invaliidsuse pensioni õiguse evib kindlustatu, kui ta on kaotanud üle 50% oma töövõimest ning on maksnud kindlustusmaksu vähemalt 156 nädalat. Pension koosneb põhipensionist, mis kõigub 1500—6000 levani aastas, olenedes jällegi palgakategooriast + lisapension 2 levat iga nädala eest, mis tööline maksis kindlustusmaksu üle nõutud 156 nädala.

Vanaduse pension.

Vanaduse pensioni makstakse kindlustatule alates 60. eluaastast eeldusel, et kindlustusmaksu on tasutud 1040 nädalat.

Pension koosneb samuti põhipensionist, mis on sama kui invaliidsuse puhulgi 1 lev iga kindlustusmaksu tasutud nädala eest üle 156 n.

Töötuse puhul. Õiguse töötuse samemele evib kindlustatu eeldusel, kui ta on tasunud kindlustusmaksu 52 nädala kestel 2-aastaselt ajavahemikul. Töötule perekonnapeale maksetakse 25 levat, üksikule — 15 levat päevas. Kuid sellist toetust maksetakse vaid maksimum 12 nädalat aastas.

Töötingimustest ja tervishoidlisest olukorrast Ulila turbatööstuses 1933. aasta turbatööhooajal.

Karl Lukk, Tartu Üldhaigekassa asjaajaja.

Lõuna-Eesti suuremaks elektrijaamaks on Tartu linnale kuuluv Ulila elektrijaam. Jaama asukoht on 20 kilomeetrit Tartust Viljandi poole. Jaam

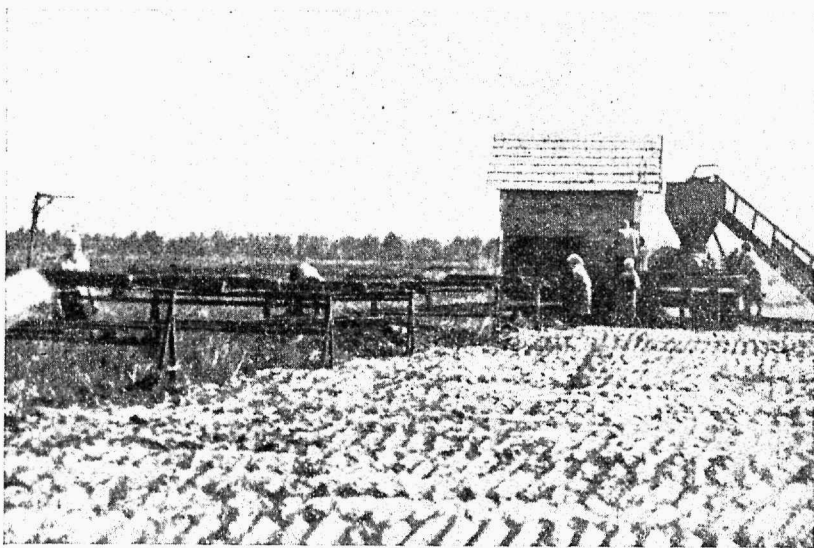
varustab elektriga peale Tartu linna veel Viljandi linna ja Elva alevit. Peale selle veel tervet rida liini läheduses asuvaid talusid ja tööstusi.

Ulila elektrijaama ümbrusse on tekkinud tihe elanikkude võrk.

Meie suuremad elektri jõujaamad tarvitavad kütteks turvast. Sellepärast on neid asutatud just suurte turbarabade lähedusse, kus küttaeine kergesti kättesaadav. Sellest põhimõttest kinnipidades on ka Ulila elektrijaam ehitatud rabade äärde sellesse kolmnurga sopp, mida piirab ühelt poolt Emajõe

kättesaadavaks tegemiseks on kohapeal ambulants, kus suvekuudel, turbatöö hooajal, alaline arst olemas. Ambulantsi ruumid on antud Tartu linnavalitsuse poolt, kuna arstiabi korraldus on Üldhaigekassa käes.

1933. aasta turbatöö hooaeg kestis aprillikuust kuni juulikuu lõpuni, milise aja jooksul oli ambulatooriumi arstiks Dr. R. Tamberg.

Kuivatusplatsile laotud turvas. Paremalt pool turbapress, pahemal turba transportöör.

ja teiselt poolt Ulila jõe äärne raba. Rabad ja heinamaad ulatavad kuni 10 kilomeetri peale, kus inimasustust üldse pole olemas. Jääb vabaks ainult üks kolmnurga külg, kus inimasustus võimalik. Neil asjaoludel on elanikkudega tagamaa võrdlemisi väike, mis oma pitseri vajutab ka korteri- ja toitlusoludele ning nende hindadele.

Turbalõikuse läbiviimine oleneb ilmastikust, sellepärast tuleb alata eeltöödega kevadel varakult, et võimalik oleks turbalõikust läbi viia paari suvekuu jooksul.

Elektrijaama tarvilisel hulgal küttaainega varustamiseks tuleb suurel hulgal töölisi tööle rakendada. Väikese lähema tagamaa tõttu ei jatku kohalikest elanikkudest tööde läbiviimiseks. Suurem osa töolistest tuleb Tartust ja isegi Petserimaalt. Ulila turbarabas oli 1933. a. hooajal ligi 600 inimest tööl. Tööliste arstiabi alatiselt

Eelnimetatud aja jooksul on ambulantsis arstiabi antud 1775 korral.

Ambulantsi arsti poolt Haigekassa juhatajale antud aruanne sisaldab eneses huvitavaid andmeid töötingimuste ja haigestumise põhjuste kohta turbatööstuses. Aruandes märgitakse ära, et töö hooaja esimesel poolel, iseäranis maiskuul, kus valitsesid külmad ja sajused ilmad ning temperatuur öösiti vahest langes nullini ja alla selle, oli silmatorikavalt rohkesti sarnaseid haigusi tööliste seas, mis tingitud külma mõjust, nagu palaviku haigused, kopsutorude katarr, jooksva jne.

Tööliste eluruumideks Ulilas on laudadest tehtud kütmata barakid. Temperatuur neis ruumides on peaaegu sama, mis väljas. Töölt koju tulles märgade riietega, mis isegi läbi märjad, tuleb elada kütmata, külmas ruumis, kus pole kohta enese soojendamiseks ega riiete kuivatamiseks. Loomulikult on selle tagajär-

jeks külmetamine ja mitmesugused haigused.

Sagedasti külmetavad ka töölised töö juures ennast ära. Intensiivset ja raske tööd tehes tekib higistamine. Kui juhtub mõni rike masinas, jääb töö ajutiselt seisma. Seistes märjalt soo peal külma tuule käes higise kehaga, võib ennast kergesti ära külmetada. Selle tagajärjeks on haigused.

Mõnikord oli haiguse põhjuseks ära külmetamine öötöödel. Soos on ööseti palju niiskust ja auru, mis tervisele halvasti mõjub — iseäranis kevadel külmaga. Ka külma vee joomine kuuma ihuga oli mõnel juhusel haiguse tekkimise põhjuseks.

Presside töötamise ajal oli rohkesti mitmesuguseid vigastusi ja vähemaid haavu, mis tingitud kiirest ja intensiivsest tööst.

Juuni- ja iseäranis juulikuul oli töölistel rohkesti kõhuvalusid, mis tingitud raskest tööst ja tõstmisest, samuti muid kõhuhaiguseid, mao-soolte katarre jne.

Juunikuu lõpul ja juulikuul valetsenud kestvate kuumade ilmade tõttu tuli töölistel raske ja intensiivse töö juures palju higistada ja sellepärast ka palju juua. Joogivett veeti küll vaatides töökohtadele, kuid sellele vaatamata joodi sagedasti kust juhtus, ka kraavist ja turbahauast, kuna seal vesi lähemalt kättesaadav oli. Külma vee joomine kuuma ihuga võib iseenesest tekitada mao-soolte rikkeid ja veel kergemini tuleb neid, kui juuakse joogiks kõlbmata vett.

1933. aasta suvel kestnud kuumad ilmad mõjutasid ka toiduainete rikkiminekut, mis omakorda mao-soolte rikkeid tekitasid. Töölised hoiavad oma toidu-tagavara barakis kappides. Kuuma ilmaga lähevad barakid ja kapid kuumaks ja neis hoiatud toidu-tagavara kergesti rikki. Ka ühe külgne toitmine ja puudulikud toitmiseolud osalt mõjutasid seedimiserikkeid. Tööstuse juures oli küll köök, kust töölised võisid lõunaks suppi saada ja see oli ka kõik. Tuli tarvitada neid toiduaineid, mis vähegi kohapeal saadaval olid. Toiduaineid toodi suuremalt osalt Tartust ja need ei tarvitsenud alati kõige paremaid ja värskemad olla, sest toiduainete nappusel tuli leppida kõigega, mis saadaval oli.

Kokkuvõttes näeme, et peamisteks haigestumise põhjusteks olid: 1) raske töötingimused ning märg töö külma käes, 2) puudulikud korteriolud (külmad barakid); 3) kitsad toitmiseolud ja 4) intensiivse raske töö läbi tekkinud mitmesugused vigastused.

Kõik need põljused on suuremalt osalt kõrvaldatavad. Kuid nende põhjuste kõrvaldamine ei ole Haigekassa võimupiires, ega jatku haigekassal selleks ka majanduslikke võimalusi. Kuna tööhoiaeg kestab igal aastal ainult kolm kuni neli kuud, sellepärast ei ole loota, et olukord seal lähemas tulevikuski paraneks. Tuleb kahjuks leppida olukorraga ja ravida ka neid haigestumisi, mida küll võimalik oleks ära hoida töötingimuste ja korteri- ning toitlusolude parandamise läbi.

Tartu üldhaigekassa volinikkude peakoosolekule juhitud kahe märgukirja puhul.

7. aprillil peeti ära Tartu Üldhaigekassa volinikkude korraline peakoosolek. Sellele peakoosolekule oli juhitud 2 märgukirja kassaliikmete poolt ja mujalt: 1) A.-s. E. M. Usvansky ja Poegade nahavabrikus töötavate kassaliikmete poolt 66 allkirjaga ja 2) Jaan Ratniku masinavabrikus töötavate kassaliikmete poolt 46 allkirjaga. Sel ajal oli kassaliikmete üldarv 3622 isikut.

Märgukirjad olid sisult peaaegu ühesugused. A.-s. E. M. Usvansky ja Poegade nahavabriku märgukiri oli kirjutatud siiski asjalikult, kuid J. Ratniku masinavabriku

oma aga väga kaugeleminevate nõudmistega ja tublisti „pipardatult“. Märgukirja tekst oli juhitud väljastpoolt ka teistesse suurematesse käitistesse. Märgukirjade tõelik algataja on tänini teadmata.

Märgukirjades leidis kokku seitse punkti, mille sisu lühidalt järgmine:

1) Nurisetakse selle üle, et ühe arsti peale ei anta päevas rohkem kui 15 arstimistähte. See kitsendus olla „ülekohtune“. Sellega olla haiged sunnitud „arstiabist loobuma“, haigel ei olla usaldust iga arsti vastu jne.

2) Lõpetatagu arstimistähele allkirja võtmine haigekassas, mis hiljuti sisse seati arstimistähe võõrastele isikutele edasiandmise ärarõhkimiseks. Võetavat „kolmekordne allkiri“. Ei saavat ju „aillkirja lastelt, raskeilt haigeilt ja kirjaoskamatuilt“, see tegevat „sekeldusi“, ja olla „tülikas“ abiotsijaile. Näidata paragrahv, mille põhjal see nõue maksmata pandud jne.

3) Lubatagu haigekassa arvel väljakirjutada kõiki välismaa patenteeritud rohte ilma erandita. Olla keelatud väljakirjutada „hädatarvilikke“ ja „asendamatu“ välismaa rohte. Eestis valmistatud rohud olla „alaväärtuslised“ ja nende „rohtude mõju ei vasta kaugeleki välismaa omadele“ jne.

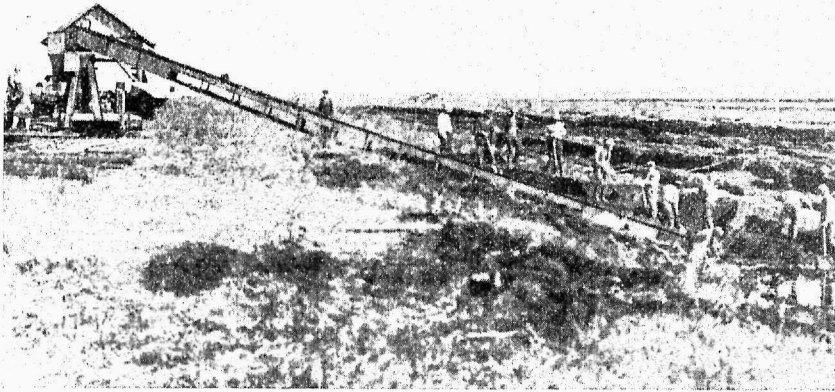
4) Haigekassa hambaarstimiskabinetti likvideerida. Töö seal tehtavat „masinlikult“, tulla „kausa oodata“ ja ei saavat praeguse „hambaarstide koosseisu juures korralikust

hatusesoleku aega piirata nii, et juhatusse valitud isik võib selles ametis olla kõige rohkem kaks aastat järgimööda“. „Värske jõu juurde tõmbamine tõstab autoriteeti“. Nüüd olla „levinenud arvamine, nagu seisaks kogu haigekassa juhtimine teatud asendamata isikute käes“. Ühest ja samast tööasutusest olla kaks juhatuse liiget, mis ei olevat soovivat jne.

7) Kassateenijate palkasid kärbitagu 25 prots. võrra.

Sellised olid sooviavaldused, mis märgukirjades ette toodud.

Et volinikkude peakoosolekule võimalust anda asja põhjalikult harutada juba koosoleku algul ja läbirääkimiste tulemustega arvestada teiste päevakorra punktide juures, võeti märgukirjad, mis sisult kaebused, otsekohe koosoleku avamise järele arutusele. Peakoosolek otsustas juhatuse seletuse ära-

Ulila turbatööstuse elevaator-press lõõtamis.

ravimisest juttugi olla“. Enne hambaarstimiskabinetti avamist olla asi parem olnud. Kassaliikmed olla sunnitud oma „viimased veeringud“ välja andma ja era-hambaarsti abi tarvitama. Kabinetti avades olla tahetud kokkuhoidu, kuid „unustati haiged täitsa ära“. „Muidugi on suure hulga haigete eemalepeletamisega kokkuhoid hambaravimise alal saavutatud“. Ja lõpuks „kasulik on oma hambaarsti kabinetti ainult haigekassale, aga mitte kassaosalistele“.

5) Uderna suvekolonii sulgeda, sest „kolonii ravimise asutus ei ole“, „sest puuduvad täiesti ravimisvahendid“, olla „kulukas sivistuskoh, kuhu õige väike arv kassaliikmeid pääseb“. Kulutatagu suvekolonii kulud välismaa arstirohtude peale, „kuna suvekolonii ikkagi uhkuse asi on“.

6) Kokkuhoiu mõttes tuleb juhatuse liikmete arv määrata „3—4 liikme peale“, millega „saavutatakse kulude kokkuhoid“. „Ju-

kuulamise järele rõhuva häälteenamisega maksmapandud määrused jõusse jätta ja ka haigekassa asutuse asjus tehtud ettepanekud jätta tagajärjeta.

Kuna aga igas asjas vajalik täielik selgus, sellepärast peame tarvilikuks eelnimetatud märgukirjade juures mõne sõnaga peatuda, et ka laiemad haigekassaliikmete ringid oleksid teadlikud kõigis haigekassasid puutuvais küsimusis.

Tuleb tervitada nähet, et kassaliikmed huvi tunnevad haigekassa tegevuse vastu ja tähelepanu juhivad nende asjaoludele, mille kohta kassaliikmete seas rahulolematust avaldatud. Kuid haigekassa tegevust juhib peakoosoleku volinikuna haigekassa juhatuse ja igasugused kaebused ja märgukirjad haigekassa tegevuses avalikuks tulnud soovimata nähete vastu tulevad esimeses järjekorras juhtida juhatusele. Juhatuse peab oma koosolekuid igal nädalal ja on võimeline viibimata

samme astuma väärnämete kõrvaldamiseks, kui neid peaks olema. Kuid esinemist märgukirjaga otsesed peakoosolekule ei tule otsustarbekohaseks pidada senikaua, kuni pole ühtegi sammu astutud oma soovide ja nõudmiste läbiviimiseks juhatuse ehk revisjonikomisjoni kaudu. Juhatusel on võimalus tarvilisi ümberkorraldusi ettevõtta igal nädalal. Peakoosolekul aga ainult 2 korda aastas.

Sellepärast tekib tahtmata arvamine, et märgukirja algatajatel ei olnudki tõsist tahtet väärnämete peale tähelepanu juhtida, vaid „väärnämete“ sildi all on tahtud ainult teatavat meeleolu sünnitada seniste haigekassa juhtivate tegelaste vastu.

A.-s. E. M. Usvansky ja Poegade nahavabrikus töötavate kassaliikmete poolt esitatud märgukirjas etteoodud asjaolude kohta on tarvilik järgmist seletada, võttes üksikud punktid nende esitamise järjekorras:

1. 1930. aasta alul tegi haigekassa juhatus haigekassa lepinguarstide esitusele teatavaks haigekassa majanduslise seisukorra, mis vajas kulude vähendamist. Lepinguarstide esindus kaalus kõigekülgselt arstiabi ja rohtude kirjutamise viise ja koostas 14 ettepanekut, mida pidas vajalikuks läbi viia haigekassa kulude vähendamiseks ja mida oli võimalik ette võtta ilma et abivajava kassaliikme huvid selle all kannataks. Ettepanekute 13 punkt kõlab sõnasõnaliselt järgmiselt: „13. Haigete hoolsa ravimise ja üksikute lepinguarstide ülekoormatuse ärahoidmise otstarbel tuleb üksikule arstile mitte üle 10 arstimistähe päevas välja anda. Erakordadel võib veel 3 arstimistähte saada, kuid ainult juhtudel, kui haige senini selle arsti ravitsemisel on. Kui mitu tšekkiki korraga välja antud, siis märgitakse järgnevad tšekid ära iga järgmise päeva kohta üks“.

Sellest on näha, et arstimistähete arvu piiramist ei algatanud haigekassa juhatus, keda võib võhikuks pidada arstimise alal, vaid kuuest liikmest koosnev ja Tartu kahe arstide seltsi poolt valitud arstidest eriteadlaste komisjon, kes küll tohiks olla võimeline arstlisi küsimusi otsustama ja kes peaks teadma, missugune töönorm arstile kohane, kassaliikmete korralduseks ravimiseks.

Võib olla, et arstlisel komisjonil oli ka püüdeks tööd kõikide arstide vahel jagada ühtlaselt, mis ka üsna loomulik. Ei lepi ka töölisel sellega, kui üks osa töölisi töötab ületundidega, kuna teine peab olema töötähta ehk ainult mõned tunnid päevas töötada saab.

16. veebruaril 1930. aastal ärapeetud lepinguarstide üldkoosolekul võeti suurem osa arstlise komisjoni ettepanekuid vastu, kuid kõne all olev punkt 13 lükati hääletamisega tagasi, kuna peeti 10 visiiti liiga väheks.

18. ja 25. veebruaril 1930. a. arutas haigekassa juhatus sama küsimust ja tuginedes arstlise komisjoni arvamisega, otsustas 25. veebruaril 1930. a. alates maksma panna määruse, et „Ühegi arsti peale ei tule üle 15 arstimistähe päevas välja anda“.

See määrus tabas ainult kolme arsti.

Igal nä hul on oma põhjus, nii ka kassaliikmete kokkuvoolul eelnimetatud kolme

arsti juurde. Tõmbejõuks tuleb pidada suu- relt osalt seda, et nimetatud kolm arsti kirjutasiid rohte rohkemal arvil, kui teised lepinguarstid seda tegid. Ja rohtude peale on üks osa haigeist väga maitad. Ka muus asjus vastutulelikumad, kui teised arstid keskmiselt.

Tol ajal kirjutasiid arstid iga visiidi puhul rohte keskmiselt ühe krooni eest. Kuid nimetatud kolmel arstil tuli rohte ühe visiidi peale järgmiselt: esimesel — kr. 2,30 eest, teisel — kr. 1,64 eest ja kolmandal — kr. 1,43 eest. Ka sellega tuli haigekassal arvestada, sest ei ole mõtet kassaliikmete sissemaks, mis määratud kassaliikmete ja perekonnaliikmete abistamiseks haiguste korral, kanda paari arsti poolt kirjutatud retseptide kaudu apteekidesse.

Et asi vaheajal palju paranenud pole, seda näitab septembrikuul 1932. a. läbiviidud rohtude kokkuvõtte. Kokkuvõtte järele tuli iga visiidi peale rohte kr. 1,01 eest iga visiidi peale. Kuid kõneall oleval kolmel arstil tuli rohkikirjutusi järgmiselt: esimesel kr. 1,63; teisel kr. 1,40 ja kolmandal kr. 1,03 eest. Sellest on selge, et esimese kõneall oleva arsti visiit oli 1930. aasta alul märksa kallim kui teistel arstidel ja käesoleval ajal on iga visiit 60 senti kallim kui teistel arstidel. Ka neid kaalutlusi võttis juhatus oma otsuse tegemisel arvesse. Märgukirjas leidub märkus, et „arstiabi otsijale jääb valida, kas arstiabist loobuda või minna selle arsti juure, kelle nimele veel kindlaksmääratud arv tähti väljakirjutatud ei ole“. Kui keegi võib arsti juurde minemata jätta, siis ei näi olevatki tõelist vajadust arstiabi tarvitamiseks. Haigekassa kantseleis kuuleb tihti, „noh kui selle arsti juurde ei saa, siis ma ei lähegi!“ Ja kassaliige lahkub, ilma arsti juurde minemata, kuigi on valik umbes 100 arsti vahel.

Nagu tähendatud, määras juhatus 25. veebruaril 1930. a. kindlaks, et ühe arsti peale üle 15 arstimistähe päevas välja ei anta. Kuid 30. märtsil 1930. a. ärapeetud peakoosolekul tõsteti see küsimus üles. Juhatuse esimees A. Linnomägi kandis asjaolud ette ja teatas, et juhatus on selle määruse maksma pannud arsti ülekoormatuse ärahoidmiseks. Kui peakoosolekul leiab selle otstarbekohatu olevat, siis võib ju juhatus peale maksmapandud korralduse tühistada. Kuid peakoosolekul ei tühistanud. Peakoosoleku protokollis leidub, et „läbirääkimiste järele tunnistas peakoosolekul tuntava hääletamisega juhatus peale astutud sammud ja maksmapandud korralduse otstarbekohasteks“.

Sellest on selge, et siin on tegemist peakoosoleku otsusega, mida tuli täita haigekassa juhatusel ja ka kantseleil. Selle nõude täitmisel on õigustamata etteheitel tehtud haigekassa kantseleile, kuna jääb mulje, nagu oleneks arstimistähe teatava arsti peale andmata jätmise haigekassa teenijate vastutulematusest.

Viimasel ajal on see korraldus riivanud ainult ühte lepinguarsti. Isikuile, kes alaliselt selle arsti patsiendid olnud, ei ole selle juures tunduvalt takistusi tehtud ja on arstimistähti välja antud ka üle päevase normi. Takistusi on tehtud ainult nendele, kes seal

kunagi pole käinud. Selle arsti peale on tähti välja antud 1930. aastal 4750 tähte = 15,8 päevas, 1931. a. — 4758 tähte = 15,8 päevas ja 1932. a. — 4366 tähte = 14,5 päevas. Viimasest asjaolust nähtub, et tung viimasel aastal selle arsti juurde on vähenedud, kuna on küllalt päevi, kus tervet päeva normi, 15 tähte, pole välja võetud. Nüüd on üks kõneall olevatest surnud ja teine oid lepinguarstide nimekirjast väljas 8 kuud, kuid arstiabita pole sellepärast keegi jäänud. Sellepärast tuleb küll arvata, et siin tegemist on ainult kassaliikmete kapriisiga.

Märgukirjas ei peeta arsti vahetust soovitavaks. Kuid ei ole juhused haruldased, kus on otse vajalik teise arsti arvamine haiguse kohta. Ei ole keegi eksimatu — ka mitte arst.

Esimene kõne all olevatest arstidest on korduvalt haigekassa teenijaile kinnitanud, et tema on täiesti rahul, kui tema nime peale igal päeval välja antakse 15 arstimistähte. Sellest jätkuvat temale korralikuks töötamiseks ja tema ei soovi ennast tappa tööga, kuna tervis ei olevat kõige parem.

Märtsikuu algupäevil algas gripp ja arstiabi tarvitamine sageseni. Muutusid sagedasteks rahulolematuse avaldused kassaliikmete poolt, et nendele takistusi tehtakse selle arsti juurde minekuks. Tuli ette isegi rusikaga lauale põrstmisi kassaliikmete poolt ja ähvardati „näidata“. Need asjaolud kandis asjaajaja K. Lukk 21. märtsil juhatusesse ette ja palus edaspidiseks toimumiseks juhtnööre. Ei ole ju kellelgi lõbus olla pahameele väljavalamise märgilauaks. Juhatus otsustas gripi ajal ajutiselt ka selle arsti peale tähti välja anda piiramata arvul, mida teostatakse 22. märtsist alates. Tuleb juure lisada, et esimene märgukiri esitati 23. märtsil postikaudu, nii et juhatus ei olnudki veel oma otsuse tegemise ajal teadlik, et märgukiri teoksil.

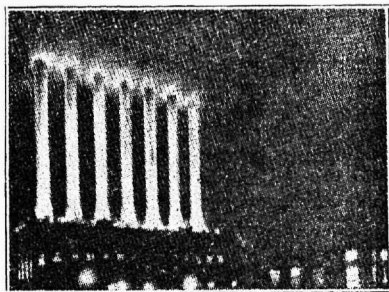
Sama 22. märtsi õhtul on kõneall olev arst kokku juhtunud ühe haigekassa ametnikuga ja küsinud „mis põrguvärvavad Teie nüüd minu peale olete lahti lasknud. Ega see minule küll ei meeldi“. Seletanud, et tema füüsiliselt ei jõua sarnasele haigete hulgale vastu seista.

Olgu juurde lisatud, et selle arsti nimele väljaantud arstimistähte arv on järgmine: 21. III. — 16 t.; 22. II. — 32 t.; 23. III. — 26 t.; 25. III. — 38 t. 27. III. — 56 tähte; 28. III. — 17 t.; 29. III. — 33 t.; 30. III. — 30 t.; 31. III. — 21 tähte.

Kui see arst on võimeline peale oma erapatiente ja kindlavalgase kooliarsti koha veel kuni 56 haiget päevas korralikult läbi vaatama ja nendele tarvilist nõu andma, siis on ju asi korras. Ja kui 56 kassaliiget jõutakse vastu võtta päevas, ilma et keegi ootamise pärast nuriseks. Sellel juhul jatkaks haigekassale paarist arstist ja sada arsti tuleks nimestikust kustutada. Oleks ka juhatusel kergem paari arstiga sidet pidada, kui saja arstiga. Kuid on selge, et siis tulevad needsamad kassaliikmed protestiga, et neile vaba arstivalikut ei anta.

On selge, et juhatus on arvestanud erakorralise ajaga ja 15 visiitilise normi tühistanud ajutiselt. Kui peakoosolek leiab tarviliku olevat, siis tühistab ta selle jäädavalt ning juhatus käib selle järele. Ja kassateenijatel jääb hulk teravusi ja haavavaid märkuseid kassaliikmete poolt kuulmata. Kui aga hiljem kaebused tulevad, et mõne arsti juures liiga suure haigete arvu tõttu kaua oodata tuleb ja arstline läbivaatus pealiskaudseks muutub, siis on kahjukandja haigekassa ja kassaliige. Ja peakoosolekutel tuleb ka neid küsimusi harutada.

2. Allkirja andmine arstimistähele ja isiklisele kaardile pandi maksma, et ära hoida väärtarvitusi haigekassa arstimistähtedega. Kui 1932. aasta jooksul avastati üheksa ars-

Vabrik öösel.

timestähe edasiandmise juhust ja viis nendest haigekassa hambaarstikabinetis, nii öelda haigekassa oma silma all, siis tuleb arvata, et väljaspool haigekassat selles asjas asi isegi halvem on. Leidub loodetavasti ka volinikude seas neid, kes on kuulnud, et arstimistähti edasi antakse. Haigekassa kantseleile on peakoosoleku otsusega kohuseks tehtud arstimistähe saajat kindlaks teha. Selleks nõutakse isikutunnistust, palgaraamatut ehk muud dokumenti. Kui allkirja antud haigekassas isiklisele kaardile, siis aitab järgmine kord füüsilise töenduseks allkirja isiklises kaardil ja võib loobuda isikutunnistuse ehk muu töenduse nõudmisest. Tuleb tihti juhuseid, kus kassaliikmel tõölt tulles ühtegi dokumenti kassas ei ole. Arstimistäht on rahaline dokument ja haigekassa on õigustatud sellele nõudma allkirja. Märgukirjas öeldakse ekslikult, et arsti juures tuleb 2 allkirja anda. Tõeliselt on asi nii, et tuleb anda arstimistähele üks allkirja haigekassas ja teine arsti juures.

Ei ole veel ühtegi juhtu olnud, kus oleks nõutud allkirja lastelt, raskeilt haigeilt ja kirjaoskamatult. Selleks on juba algusest peale kassateenijaile korraldus tehtud toimida arvestades olukorraga.

Kui peetakse allkirja andmist kassaliikmele raskuseks ja sekelduseks, siis võiks veel kaugemale minna ja öelda, et milleks peab kassaliige tulema haigekassasse arstimistähte võtma — tsekiraamat peaks igal kassaliikmel enese käes olema. Edasi tekib küsimus, kas tsekiraamatutki tarvis on. Peaks jatkuma

liikmekaartist ja arst esitaks puhtsüdamliselt oma arve igal kuul ilma arstimistähtedeta. Kuid ka need asjad on ära proovitud ja selle tulemusi näeme riigiteenijate arstiabi juures, kus esialgselt väga vabast tasuta arstiabist on ainult hinnata arstiabi vari järele jäänud. Ka on kurvad kogemused selles asjas Tallinna Ühise Haigekassa praktikast.

Märgukirjal leidub 67 allkirja. Nendest olid omad allkirjad haigekassas andnud märgukirja sisseandmisele järgnevaks päevaks ainult 15 kassaliiget. Võib olla, et nendele isikutele tegi allkirja andmine raskust, sest ülejäänud ei võiks selle üle veel ostutada.

A.-s. E. M. Usvansky ja poegade nahavabrikus töötavate kassaliikmete arstiabi tarvitamise sageduse kohta pildi andmiseks olgu märgitud, et 13.—23. märtsini, s. o. kümne päeva jooksul on haigekassas arstimistähti saamas käinud ligi 25% sama nahavabriku töolistest. Kui ka nemad oma arstiabiga tagasihoidlikumad oleksid, siis poleks mingisuguseid kitsendusi tarvis ette võtta.

Allkirja võtmine ja nende võrdlemine haigekassas ja arsti juures on ainukeseks abinõuks arstimistähtede väärtarvitamisest hoidumiseks. Teisi teid selle ärahooldamiseks ei ole. Kui väärtarvitused avalikuks on tulnud, siis on see tulnud ainult juhuslikult ehk teadja kaebuse põhjal.

3. Hambaarstimiskabineti kohta on 1932. aastal ainult üks kaebus esitatud sel ajal, kui dr. Steinfeldt haige oli. Kaevati, et tuleb kaua oodata, milline kaebus oli põhjendatud. Peagi selle järele sai dr. Steinfeldt terveks, sellepärast ei olnud tarvidust erilisi samme astuda.

Märgukirjas nurisetakse, et ravitakse masinlikult ja alati palju inimesi järjekorda ootamas. See on tõesti väärnähe, mida tuleb kõrvaldada. Kuid kui mõne lepinguarsti juures, kelle nimele 56 arstimistähte päeva jooksul välja antud, ka palju ootajaid ja kui haigekassa sinna minna soovijaid püüab tagasi hoida, siis ei ole sellega samad märgu-

kirja allakirjutajad nõus. Selle arsti juures võib oodata, kuid haigekassa hambaarstimiskabinetis mitte!

Iga arsti ooteruumis leidub ootajaid ja et neid haigekassa hambaarstimiskabinetis rohkem oleks kahe arsti peale kui teistes arstide kabinetides, seda ei saa keegi tõendada. On ju tõsiasi, et on ajajärke, kus kuhjub palju haigeid. Seda tuleb ette hooaja tööde lõppedes ja oli arsti puhkuse ajal suvel ja dr. A. Steinfeldt'i haiguse ajal. Muul ajal on töö päris normaalne olnud, mida võivad tõendada isikud, kes hambaarstimiskabinetis ootajaid on pidevalt jälginud. Ei ole otstarbekohane arsti aasta läbi ootama panna, kuna teada on, et koormatus tuleb ainult paaril juhuslikul kuul.

Et ravi erahambaarstide juures enne haigekassa hambaarstimiskabineti avamist parem oleks olnud, kui oma hambaarstimiskabinetis, seda võivad tõendada need, kes olukordi ei tunne. Lepinguarstide ajal olid samuti alalised kaebused, et plombid välja kukuvad ja et plombide eest juurdemaksu nõuti. Perekonnaliikmed tol ajal plombe haigekassa arvel üldse ei saanud.

Ka see on teada, mõned kassaliikmed on omi hambaid plombida lasknud hambaarstimiskabineti juhataja dr. J. Valdmanni erakabinetis ja on tema raviga rahul. Mispärast needsamad kassaliikmed hambaarstimiskabinetti pole pöördunud, kus sama isik töötab ja samu materjale tarvitatakse, pole selge.

Leidub märgukirjas lause „Kasulik on oma hambaarsti kabinetit ainult haigekassale, aga mitte kassaosalistele“. Sarnane lahutamine on võõrastav. Kes on kassa ja kes kassaliige?! Eks ole haigekassa kõikide kassaliikmete tarvis ja liikmed üheõiguslised haigekassa omnikud. Kui on haigekassal midagi olemas, siis on see ju kõikide kassaliikmete kasutada. Kui kassa tühi, pole kellegile võimalik anda. Kui aga märgukirjadega seda öelda tahetakse, et haigekassat pole üldse tarvis, siis öeldagu seda avalikult. (Poolteli.)

Kinnitusnõukogu otsusi.

Protokoll Kinnitusnõukogu üldkoosoleku üle 16. septembrist 1933. a. hariduse- ja sotsiaalministeeriumis. Algus kell 10.

Juhataja: Hariduse- ja sotsiaalministri asetäitjana töökaitse ja sotsiaalkindlustuse osakonna direktor Joh. Sonin.

Lükked: Töökaitse ja sotsiaalkindlustuse osakonna abidirektor E. Nerep, majanduseministeeriumi esindaja E. Vendelin, tervishoiu- ja hoolekande valitsuse esindaja Dr. Malton, põllutöministeeriumi esindaja A. Ehrlich, tööandjate esindajad K. Mauritz, A. Bürger, töoliste esindajad A. Linnomägi, K. Lukk, V. Luksepp, E. Rosenberg, L. Johanson.

Ei ümrunud: Kohtu- ja siseministeeriumi esindaja J. Reinhold ja majanduseministeeriumi esindaja O. Hinto.

Aruandja: Töökaitse ja sotsiaalkindlustuse osakonna abidirektor E. Nerep.

Protokollija: Töökaitse ja sotsiaalkindlustuse osakonna sekretär K. Klein.

Päevakord on liikmetele teatavaks tehtud, kusjuures aruandja E. Nerep'i ettepanekul otsustatakse päevakorrast välja jätta punkt 1 all ettenähtud 3. jsk. tööinspektori ringkonna kinnitusameti lubaküsimine enne aastase tähtaaja möödumist RT 50 — 1932 avaldatud keskmise päevapalga normide osaliseks ümberotsustamiseks, põhjusel, et aastane tähtaeg vahepeal möödunud ja uued lihttöölise keskmise päevapalga normid on juba maksmata pandud; töoliste esindaja K. Lukk'i ettepanekul otsustatakse väljasaadetud päevakorra p. 13 arutusele võtta peale 4 p. p.

(Päevakorra loetlemine on ruumi puudusel lehest välja jäetud. Toim.)

Enne päevakorra juurde asumist aruandja teeb ettekande eelmise kinnitusnõukogu protokolliga kohta.

Aruandja E. Nerep teatab, et eelmise Kinnitusnõukogu üldkoosoleku protokoll 3. detsembrist 1932. a. on Kinnitusnõukogu liigetele kätte saadetud. Kõnesolev protokoll on koosoleku juhatajalt ministrilt alla kirjutatud ja kinnitatud 21. detsembril 1932. a. Protokolliga ettekandmist ei nõuta ja mingisuguseid parandusi ei tehta. Koosolek võtab ettekande teatavaks.

I.

Tallinna ühise haigekassa seletusepärimine 7. VI 33. a. nr. 4951 kassaliikmete arstimise asjus.

Tallinna ühine haigekassa on esile toonud juhused, mil haigekassa alla kuuluvate käitiste valdajad jätavad tööliste kohta andmata T. T. S. § 280 ettenähtud teated. Niisugune olukord olevat haigekassale ja kassaliikmetele vastuvõtmata, sest kassal puuduvad andmed, mille järgi teha tööliste peale kulutusi, töölistel on aga raskendatud arstiabi ja toetuse nõutamine.

Tallinna ühise haigekassa arvamise järgi tuleks küsimus lahendada sarnaselt, et arstiabi kulud neil juhtudel, kui T. T. S. § 280 ettenähtud teated jäävad andmata, pannakse käitise valdaja peale. Selleks palub Tallinna ühine haigekassa vastavat Kinnitusnõukogu seletust.

Kinnitusnõukogu, asja läbi vaadanud, leiab, et nõukogu seletuse andmine Tallinna ühise haigekassa poolt soovitud mõttes pole võimalik sisuliselt ega vasta seaduse mõistele.

T. T. S. § 279 järgi on tööline kassaliikmeks alates sellest päevast, mil käitis on arvatud haigekassa alla, kas tööliste eneste otsuse kohaselt või Kinnitusameti otsusel, omades kõik kassaliikme õigused. Mingisuguseid erandeid seadus selles asjas ei tunne.

Et vältida Tallinna ühise haigekassa poolt toodud juhuseid, on seaduses ette nähtud karistussnormid teadete andmata jätmise eest. Andmete saamiseks on haigekassal pealegi võimalus pöörata tööinspektori poole, kuid korraldada ka ise andmete hankimist rewideerimiste puhul Kinnitusnõukogu määruse kohaselt (RT 13 — 1927).

Eeltoodu põhjal Kinnitusnõukogu nõukogu seaduse § 1 ja T. T. S. § 272 põhjal otsustas: anda Tallinna ühisele haigekassale tema järelepärimise peale 9. juunist 1933. a. nr. 4951 ülaltoodud seletus.

Sama küsimuse kohta esitab Kinnitusnõukogu liige K. Lukk veel teise ettepaneku, selles mõttes, et arstiabi andmine töölistele kõnesolevas küsimuses peaks algama sellest momendist, mil haigekassa tööandjalt T. T. S. § 280 p. 1 ettenähtud teatelehed on saanud. Ettepanek ei saa vajaliku hääleteenamust.

II.

Tallinna ühise haigekassa järelepärimine 21. I 33. a. nr. 497 kassaliikmete arstimise asjus.

Tallinna ühine haigekassa on v/k. nr. 497 pööranud Kinnitusnõukogu poole järelepärimi-

sega, kas kassaliikmel, kes peale 30 nädalalist abiraha saamise tähtaega tööle asus ja enne uue haiguse aasta algust jällegi haigeks jäi, on õigus selle haiguse puhul arstiabi saada, ja kui temal see õigus oleks, siis missuguse tähtajani.

Kinnitusnõukogu, asja läbi vaadanud, leidis, et selles küsimuses on Kinnitusnõukogu oma seletuse eelmisel Kinnitusnõukogu koosolekul juba annud, mispärast otsustas juhtida Tallinna ühise haigekassa tähelepanu selles küsimuses Kinnitusnõukogu 3. detsembril 1932. a. otsusele (v. Kinnitusnõukogu 3. XII 1932. a. protokoll pkt. p. 6 p. 1).

III.

Tallinna ühise haigekassa järelepärimine 21. I 33. a. nr. 457 haiguseaasta tõlgitsemise asjus.

Tallinna ühine haigekassa on v/k. 19. I 1933. a. nr. 457 pööranud Kinnitusnõukogu poole seletuse saamiseks haiguseaasta tõlgitsemise asjus, kuna selles küsimuses on tekkinud arusaamatused Tallinna ühise haigekassa juhatuse ja järelevalve asutuste vahel. Tallinna ühine haigekassa toob ette juhuse: nimelt on kassaliige haigestunud 1. juulil 1932. a. Haigeksjäämise päevast üks aasta tagasi on kassaliige haige olnud 1931. a. 14. VIII — 14. XI, seega 93 päeva ja haigekassa on jätkanud abiraha maksmist kuni 25. oktoobrini 1932. a., s. o. eelmisel aastal olnud haigusega kokku 210 päeva kestel.

Kinnitusnõukogu asja läbi arutanud, leidis, et Tallinna ühise haigekassa arvestus haiguseaasta tõlgitsemises ei ole kooskõlas Kinnitusnõukogu seletusega, mispärast otsustas:

juhtida Tallinna ühise haigekassa tähelepanu Kinnitusnõukogu seletusele 3. XII 1932. a., mis selles asjus juba antud (v. protokoll 3. XII 32 pkt. 6 p.2 lit. c).

IV.

Tallinna ühise haigekassa seletusepärimine 14. XII 32. a. nr. 8197 kassaliikmete abiraha maksmise tähtaja kohta pärast töölt lahkumist.

Tallinna ühine haigekassa on pööranud Kinnitusnõukogu poole seletuse saamiseks, kuidas talitada abiraha maksmisega neile töölistele, kes pole küll lõpuarvet saanud, kuid kehvast ilma lõpuarvet võtmata tööl puuduvad 1 päevast kuni 1 kuuni. Omalt poolt Tallinna ühine haigekassa arvab, et neil juhtudel tuleks arvestada töölt äraolemise kestvusega, ja on otsustanud talitada järgmiselt: 1) kui tööline on puudunud ilma lõpuarvet saamata või võtmata 1—14 päeva jooksul, omab tema abiraha saamise õigused 26 nädala jooksul, kuna 2) isikud, kes üle kahe nädala töölt ära olnud, kasutavad kassaliikme õigusi vaid ühe kuu jooksul, arvates töölt ärajäämise päevast.

Kinnitusnõukogu üldkoosolek, asja läbi vaadates, otsustas:

Tallinna ühise haigekassa tähelepanu juhtida sellele, et nõukogu antud küsimuses on põhimõttelise seletuse annud üldkoosolekul 31. I 1931. a. pkt. 5 ja 15. II 1932. a. pkt. 5 all. (Pooleli.)

Haigekassade apteekide kaitseks.

E. HAIGEKASSADE LIIT SAATIS RIIGIKOGU RÜHMADELE JÄRGMISE MÄRGIKIRJA.

Praegu maksev vabamüügi apteekide avamise seadus (R.T. 149 — 1924) võimaldab maakonna- ja linnavalitsustel apteeke avada teadaande korras ja aleviomavalitsustel ja haigekassadel hariduse- ja sotsiaalministri igakordsel erilisel loal.

Nüüd on vabariigi valitsuse poolt riigikogule esitatud nimetatud seaduse muutmise eelnõu, millega tahetakse maakonna- ja linnavalitsuste vabamüügi apteekide avamise õigust piirata ja haigekassadelt ja aleviomavalitsustelt seda üldse ära võtta.

Seaduse eelnõu juure lisatud hariduse- ja sotsiaalministeeriumi seletuskirjas püütakse haigekassade õiguste piiramist põhjendada sellega, et haigekassade ülesandeks olla ainult oma liikmete ja nende perekondade eest hoolitsemine, mispärast vabamüügi apteekide avamise õigus ei olla haigekassade põhikirjadega kooskõlas(!). See väide ei ole õige, sest apteegi avamise õigus on haigekassade põhikirjas § 25 p. I all ette nähtud.

On õige, et haigekassad on kohustatud tasuta ravi võimaldama kassaliikmetele ja perekondadele, s. o. kassaosaliste eest hoolitsemiseks. Kuid apteegist raha eest arsti- ja apteegiravimite müüki võõrastele, s. o. mitte-kassaosalistele, ei saa ometi niisuguseks hoolitsemiseks lugeda, mis haigekassa põhikirjaga vastolus.

Haigekassad on avalik-õiguslikud organisatsioonid, omavad seaduse ja põhikirja alusel kõik juriidilise isiku õigused, kuuluvad hariduse- ja sotsiaalministeeriumi otsekohe järelevalve alla ja omavad kassaliikmeskonna tervishoiu alal seaduses (Tööstusliku töö seaduse IV jaotuse III peat.) ette nähtud otsekohe ja kõrvalekaldumata kohustused.

Need kohustused on otsekohe seoses rohuabi võimaldamisega, mis haigekassadelt nõuab suuri summe. Nii võimaldasid haigekassad 1932. a. 57.000 kassaosalisele arsti- ja apteegiravimite kr. 346.900.— (Need arvud käivad 20 haigekassa kohta. Üldse on neid 30). Kui võtta riigi kodanikkude üldarvaks 1.100.000, kes on retseptuurkorras arsti- ja apteegiravimite 1932. a. kr. 1.268.183,57, siis toodud arvud aluseks võttes on haigekassad 5% elanikkudele 27% retseptuurrohtude üldarvust võimaldanud. See võrdlustulemus peaks küllaldaselt põhjendada haigekassade vabamüügi apteekide avamise õiguse vajadust. Oleks ühekohus kohustada niisugust arsti- ja apteegiravimite tarvitajat ostma eraapteekidest viimaste omanikkude huvides. Kuigi apteegid loetakse tervishoidlisteks asutusteks, on nad samal ajal ka erakorraliselt soodustatud ärilised ettevõtted.

Harilikult võetakse seadustes muudatusi ette siis, kui nad on esile kutsunud mõnesu-

guseid väärnähtusi ja tekitanud ebaotstarbekohaseid olukordi. Seletuskirjas sellaseid konkreetseid nähtusi või juhuseid esile ei tooda, mis põhjustaks praegu maksva vabamüügi apteekide avamise seaduse muutmist, vaid piirduakse pealiskaudsete oletustega ja seda ka väga arusaadaval põhjusel — sest konkreetseid nähtusi ja juhuseid ei ole üldse.

Mis kurja näiteks haigekassad on korda saatnud praegu maksva vabamüügi apteekide avamise seaduse alusel? 9 aasta jooksul on 30 haigekassa kohta avatud kõigest 3 apteeki (Tallinnas, Narvas ja Hiiu-Kärddlas).

Muidugi võidakse selle peale tähendada, et siis pole ju haigekassadele tähtis üldse omada vabamüügi apteekide avamise õigust, kui nad seda senini nii vähesel määral on kasutanud. Sel puhul rõhutame, et selle õiguse olemisel on väga suur ja oluline tähtsus. Et ära hoida haigekassa apteekide tekimist, on eraapteegid kogu aeg haigekassadele võimalust mööda vastutulelikud olnud — rohte krediiti müünud ja võimaldanud mõningaid hinnalandusi. Kui nüüd haigekassadelt oma vabamüügi apteegi avamise õigus ära võetakse, siis langeksid nad otsekohe eraapteekide oannikkude meelevalle alla. Nad loobuksid hinnalanduste tegemisest, või vähendaks seda äärmuseni, kitsendaks krediitvõimalusi jne. Kes ei tahaks rohkem teenida, kui see võimalik! Selle tagajärjel haigekassad sattuksid raskesse olukorda, kuna väljaminekud suureneksid. Haigekassade kohustuste täitmise võimalused muutuksid küsitavaks, mis omakord tõstaks esile vajaduse riiklike toetuste ja laenude järele. Senini on haigekassad püüdnud omal jõul läbi saada.

Nüüd võib kerkida küsimus, et millised asjaolud on siis põhjustanud annud valitsusele seaduse muutmisele aumiseks? Siin peab ära märkima asjaolu, et kuni 1. sept. 1933. a. juhtis hariduse- ja sotsiaalministeeriumi apteegi osakonda kaua aastate kestel isik, kes ise eraapteegi omanik. Selle härra arusaamised ja toekspidamised eitavad kommunaalapteekide eluõigust ja vajadust. Loomulik siis ka, kui võideldakse kommunaal- ja haigekassade apteekide vastu.

Kõiki toodud asjaolusid Teile teatavaks tehes, rõhutame veel kord, et praegu maksev vabamüügi apteekide avamise seadus ei vaja muutmist, kuna ta vastab oma ülesannetele täiel määral, mispärast Eesti Haigekassade Liit palub Teid kavatsatud muutmiste vastu olla ja Riigikogus vastu hääletada.

Eesti Haigekassade Liidu

juhatause esimees: (alkiri).

Sekretär: (alkiri).

Haigekassade Liidu teateid.

Haigekassade tegelaste nõupidamine.

E. Haigekassade tegelaste nõupidamised peetakse ära laupäeval, 11. ja pühapäeval, 12. novembril s. a.

Nõupidamiste algus laupäeval, 11. nov. kell 3 peale lõunat Noortemeeste Kristliku Ühingu ruumes, Tallinnas.

Haigekassade tegevusest.

27. septembril 1933. a. peeti
Narva Linaketramise Manufaktuuri Haigekassa volinikkude peakoosolekut.

Koosolekust võimaldati osa võtta Eesti Haigekassade Liidu esindajal V. Luksepp'al, kuna päevakorras oli Haigekassade Liitu astumise küsimus. Liitu astumine on eitavalt otsustatud. Kuna see otsus on valminud väga iseäralikult, ja võiks huvitada haigekassade tegelaste ja liikmete laiemaid ringe, sellepärast avaldame alljärgnevalt V. Luksepp'a kirja, mida viimane saatnud oma käigu tulemuste aruandena Liidu esimehele K. Lukk'ile.

V. Luksepp kirjutab:

Praegu Saksamaal, kus võimul Hitler, käib Riigipäeva hoone „pöletajate“ üle kohtumõistmine, mis on oma peale tõmbanud kogu tsiviliseeritud ilma tähelepanu. Kuigi asjaosalised seda „kohtuprotsessi“ ajavad väga tõsiste ja tähtsate nägudega, kuigi süüdistatavaid hoitakse käsist ja jalgadest rauds, siiski avalik arvamine rõhuvas enamuses ei kahtle, et on tegemist ilmse vigurdamisega, niieõlda „protsessi lavastamisega“, et tõelisi süüaluseid varjata...

Umbes samasuguse lavastamise mulje jättis minule ka Narva Linaketramise Manufaktuuri Haigekassa volinikkude peakoosolek 27. sept. 1933. a.

Koosolek algas kell pool 5 p. l., millest võttis osa 19 volinikku. Volinikkude üldarv on 30, seega kvorum koos. Koosoleku juhatajaks valiti hk. juhatuse esimees hra *Müürisepp*. Protokoll kirjutajaks — asjaajaja pr. *Ernits*.

Juhataja oli oma osa võrdlemisi hästi ette valmistanud. Aruande all ta käsitas üldise majanduslise kriisi nähteid, mille juures ta võis ära märkida viimasel ajal teatavat olukorra paranemist vabriku tegevuses: palkasid olevat tõstetud 10% ja suurendatud tööpäevade arvu nädalas. Selle tagajärjel haigekassa majandusline seisukord olla „soodne“, mis omakord võimaldab kassaosaliste abiraha norme suurendada ja perekonnaliikmete ravimisvõimalusi laiendada. Haigekassa poolt maksetavad abiraha normid näivad maksimaalsed olevat ja perekonnaliikmetele võimaldatavad arstiabi normid võrdlemisi vastuvõetavad, kuigi viimaste soodustuste saamiseks peavad haiged väikseid juurdemakse tegema, mis olla mõeldud liialdamiste pidurdamiseks. Haigekassa majandusline seis on stabiilne. Rahasummade tagavarad ületavad 12.000 krooni.

Kõigi toodud asjaolude iseloomustamine, selgitamine ja abiandmist normide ja viiside normeerimine ja kindlaksmääramine võttis aega ligemale paar tundi, seega väga üksikasjalik-põhjalik ja oli näha, et haigekassa juhatuse oli täieline seisukorra peremees. Volinikud aktspteerisid kõik juhatuse ettepanekud ja julgesid isegi vabriku administratsiooni ringkonda kuuluva voliniku ettepanekud maha hääletada, kuigi need ettepanekud olid kassaosalistele soodustuseks (näiteks: võimaldada haigek. poolt perekonnaliikmetele täiesti ta-

suta, s. o. ilma juurdemaksuta, röntgenoloogilisi uurimusi jne.).

Kui aga koosolek jõudis 6-da päevakorrapunkti, s. o. Eesti Haigekassade Liidu liikmeks astumise küsimuse juure, siis algas „lavastus“.

Koosoleku juhataja selgitas kõigepealt liidu mõistet: et liit tähendab ühendust ja et ühenduses on jõud; et on olemas Rahvaste Liit, Töölisühingute Liit ja mitmesugused muud liidud; et E. Haigekassade Liit on asutatud 1924. a. ja tema ümber on koondatud $\frac{3}{4}$ Eesti haigekassadest, kuna $\frac{1}{4}$ hoiab ennast mingisugustel põhjustel eemale. Ta märkis ära Narva Linaketramise Manufaktuuri Haigekassa osa haigekassade liidu tegevuses: et ta on Liidu liikmeks astunud 1925. a. ja sealt lahkunud 1. jaan. 1932. a.; et lahkumise põhjuseks oli haigekassa raske majandusline seisukord, mis tekkis Kommerts-Panga krahhil tagajärjel — haigekassa kaotas üle 8.000 kr.; et see ja muud asjaolud kutsusid esile rahulolematused haigekassa omaaegse juhatuse esimehe Tammemäe ja tema mõtteosaliste vastu nii, et 1931. a. volinikkude valimisel valiti kõigest 4 endist volinikku tagasi (üks olnud põhjalik „puhastustöö“? — V. L.). Peale lahkumise olla liitu astumise küsimus korduvalt peakoosoleku päevakorras seisnud, kuid alati on enamus otsustanud eitavalt. Nüüd olla haigekassa majandusline seisukord hea, ka Liidu liikmeks $\frac{3}{4}$ pealt alandatud $\frac{1}{2}$ % peale jne. Ühe sõnaga: ei ole takistusi Liitu astumiseks. Kõigele lisaks tehti koosolijatele teatavaks, et Liidu esindajana on koosoleku sõitnud Luksepp, kes ka omalt poolt selgitab Liidu ülesandeid, tegevust ja tähtsust.

Kas ei võinud minus tekkida küsimus, et milleks mina veel siia olen sõitnud? — kõik on ju nii klaar ja pooldav ja selles suunas iseenesest otsustatud. Kuid võis ka tekkida arvamine, et kas ei taheta minu eest kõik ära öelda, mis üldse Liidu tegevuse kohta ütelda on ja minu sõitu Narva ülearuseks teha?

Ja see viimane, arvatav püüe asetaski Narva Linaketramise Manufaktuuri Haigekassa kõige imelikumasse seisukorda. Nimelt sellepöolest, et haigekassa juhatusel on selge Liidu otstarve, tähtsus ja vajadus ja juhatuse ise oskas seda nii põhjalikult ja objektiivselt volinikkudele ette kanda, kuid selle peale vaatamata tagajärg tuli negatiivne! Haigekassa juhatuse autoriteet langetati korraga nulli peale.

Kui oleks tahetud tõetruud mängu mängida, siis oleks juhatuse pidanud jääma passiivseks pealtvaatajaks ja laskma Liidu esindajal üksi võidelda oma ideede ja tõekspidamiste eest. Haigekassa juhatuse prestiih oleks alles hoiatud.

Anti sõna minule. Võib-olla lavastajate ootuste vastu ma olin oma kõne rajanud teistele põhimõtetele. Mina ei seadnud enesele ülesandeks käsitada liitumise tähtsust üldisest seisukohast välja minnes, mis peaks selge olema isegi alaealistele ja pealegi ma arvestasin kokku puutumast kassaliikmete teadlikkude ja

otsekoheste esindajatega. Mina töin omas kõnes esile Eesti Haigekassade Liidu konkreetset töötulemust ja neid, jumal tänatud, jätkub. Ma mainisin muuseas näiteks seda, et kuni 1925. a haigekassadel ei olnud õigust avada oma vabamüügiapteeki. Sama ajani anti eraapteekide poolt haigekassade arvel arstirohte 10—15-protsendilise hinnaalandusega. Liidu algatusel ja mõjul Riigikogu kaudu haigekassad saavutasid omale vabamüügiapteekide avamise õiguse. Ja et ära hoida haigekassade apteekide avamise juhuseid, eraapteegid hakkasid haigekassadele hinnaalandusi tegema kuni 30% tarvitatud arstirohude väärtusest, mis teeb vähemalt ja tagasihoidlikult arvestades 10% rohkem. Haigekassade arstirohude tarvidus aastas ületab 35 miljonit senti, millest 10% teeb välja vähemalt 350.000 senti, mis on otsekohene Liidu saavutus (ja katab kõik haigekassade poolt makstud Liidu liikmemaksud).

Kõiki oma ettekandes käsitatud üksikasju ma siin esile tooma ei hakka.

Minu kõne järele võttis veel kord omale sõna koosoleku juhataja ja juba märksa jahe-damas ja m ä r k u a n d v a m a s toonis. Muuseas ta hoiatas ja manitses, et küsimust tõsiselt võetakse (kaalul ju 100 kr.!), et pärast ei tuleks ütlemissi ja kahetsemisi (ega ometi töölt vallandamise ähvardus?). Kuid samas tähendas, et Liidu liikmemaks ei tohiks põhjuseks olla Liidust eemale jäämiseks, sest toetsnormid selle all ei kannata.

Peale oma manitsuste lõppu koosoleku juhataja palus ka volinikke sõna võtta. Vaikus. Siiski üks, naisvolinik, julges pooldada liitu astumist ja tegi sellekohase ettepaneku. Teine, meesvolinik, tegi aga katset Liidus leida puudust ja küsis, et miks Liit ei astunud samme nende haigekassa summade kättesaamiseks, mis kaotsi läks Kommerts-Panga pankrotti jäämise tagajärjel. Selle küsimuse peale oli kerge vastata, sest mida võis siis Liit rohkem teha, kui käia selles asjas hra ministri jutul ja hankida haigekassale riiklist laenu. Pank ei ole ju riikline asutus, et valitsus saaks en-nast segada tema sisemistesse asjadesse. Iga-tahes vastusega sellele küsimusele sai esile toodud Liidu teene, mis oli kasuks otsekohe-selt Narva Linaketramise Manuf. Haigekas-sale.

Ja rohkem sõnavõtmisi ei olnud üldse. See-ga valitses koosolekul üksmeelne Liitu astu-mist pooldav meeleolu! Mitte ükski volinik ei soovitanud vastu hääletada ega püüdnud sel-lekohaseid põhjendusi esile tuua kas või liik-memaksu koormavaks tunnistamisega.

Saabus hääletamise moment. Nõuti kinnist hääletamist. Jagati sedeleid. Nõuti kümnemi-nutilist vaheaega. Ka see nõudmine rahuldati. Ma hakkasin taipama, kuhu poole tüüritakse. Nähtavasti oli lavastajail siiski põhjust karta, et minu kõne ehk mõne voliniku meelt suutis muuta ja teisiti hääletab, kui kästud. Ja et asi kindlam oleks, tõusis üks volinik ja läks umbes kümne kaaslase saatel teise tuppa. Mitte suitsetama, sest seda tehti koosoleku ruumis, vaid „nõupidama“.

Niisugused omavahelised nõupidamised on mõeldavad siis, kui koosolekul on tekkinud teravad mõtete lahkumineku ja kõvad vaie-lused; kui on sel puhul löödud ägedad lahingu-d maha. Siis lähevad vastaspoolel oman-este vahel seisukohta võtma, kas anda järele või mitte. Ka minnakse teise tuppa suitse-tama peale seda, kui on sedelid täidetud ja need hääletugejatele ära antud, kuna hääle-tamise tulemuse kindlakstegemine iseenesest kujutab vaheaega.

Kuid seekord puudusid koosolekul lahkhe-lid täiesti ja puudus ka igasugune vajadus vaheaaja määramiseks. Kui seda siiski nõuti ja tehti, siis ilmselt selleks, et kõrvaltoas kont-rollida, kas volinikud sedelitele märgivad ka vajalik arv „vastu“. Kui kõik oli „korda“ seatud ja ära stummitud, siis tuldi tagasi koos-oleku ruumi ja iga volinik andis oma sedeli ametlikult ära. Kas ei ole niisuguse olukorra juures põhjust oletada, et salajane hääleta-mine ei olnud siiski salajane?

Minul ei ole kahtlust, et Narva Linaket-ramise Manufaktuuri Haigekassa volinikud suures enamuses pooldavad Eesti Haigekas-sade Liidu liikmeks astumist, kuid nendel puu-dub otsustamise võimalus. Tuletan siinkohal meele A. Tammemägi saatust, kes omal ajal sunniti vabrikuteenistusest lahkuma.

Valiti kaks hääletugejat, kelle töö tule-museks osutus Liidu liikmeks astumise vastu 12 — ja poolt 7 häält. Väärib äramärkimist, et isegi kõik juhatusliikmed ei sõandanud poolt hääletada. Koosoleku juhataja konstateeris koosoleku enamuse eitavat otsust.

Minu hinges pakitses kare sõna väljendu-seks, et asjata püüate mind ninapidi vedada ja „pimesikku“ mängida! Kuid küllalisena ja ametliku esindajana ma pidin diskreetne ole-ma. Avaldasin vaid viisakalt kahetsest ena-muse otsuse juures, ja lootust, et see mitte lõpulik ei ole ja et Liit kindlasti tulevikuski saab selles asjas tülitama Narva Linaketra-mise Manufakt. Haigekassat. Viisaka kum-mardusega lahkusin kohe koosolekult, ilma et selle lõppu oleksin oodanud...

Nagu näha, meie vastu kasutatakse hitler-likku taktikat. Kõik sünnib rahva nimel. Püütakse näidata, et Liit on hea asi küll ja hk. juhatus pooldab ka Liidu liikmeks astu-mist, aga teha pole midagi, kui töölisel veel nii tumedad ja rumalad on ja aru ei saa, et ühenduses on jõud.

Imelik küll! 7 aastat said linavabriku töö-lised sellest aru ja võtsid oma haigekassa kaudu Liidu tegevusest aktiivselt osa, kuid nüüd järsku, 1. jaan. 1932. a. alates enam mitte ja kohe peale seda, kui uued inimesed sattusid haigekassa ettcotsa.

Loomulik, et Liit peab sellest oma järe-lused tegema ja ka oma organiscerimise tak-tikat muutma. Sellekohase ettekandega saan ma esinema ligemal Liidu juhatusel koosolekul.

TARTU ÜLDHAIGEKASSA VOLINIKKUDE KORRALIK PEAKOOSOLEK

peeti ära 26. septembril kell 7 õhtul. Peakoo-solekust võttis osa olemasolevatest 96 volini-kust 60 volinikku.

1. Peakosoleku avas juhatus esimees A. Linnomägi, keda peakosolek valis koosoleku juhatajaks. Protokollisid asjaajaja K. Lukk ja ametnik A. Vuhka.

2. Asjaajaja K. Lukk kandis ette ülevaate haigekassa tegevuse ja rahaliste läbikäikude kohta 1. jaanuarist kuni 1. septembrini. Aruandja märkis ära: 1) Haigekassa alla kuuluvate töökohtade arv on tõusnud esiti ehitustööde arvel; 2) kassaliikmete arv on olnud ajavahemikul 1. jaan. kuni 1. sept. 10,7% suurem, kui möödunud aastal samal ajal ja perekonnaliikmete arv on olnud 12,8% suurem; kassaliikmete arv 1. sept. 4402 ja perekonnaliikmete arv 3751, kokku 8153 abiõiguslikku; 3) kinnituskas on saadud aruande ajavahemikul Kr. 80.826,37, s. o. 1,8% rohkem kui möödunud aastal samal ajal. Sellest järgneb, et kassaliikmete teenistus on käesoleval aastal umbes 10% väiksem olnud, kui möödunud aastal samal ajal; 4) haiguste tõttu töövõimete arv on suurem kui möödunud aasja on kõikunud 58 ja 194 vahel; keskmiselt on alaliselt töövõimetusid 100 ümber. Töövõimetusite arvu tõusu mõjutas tublisti märtsi- ja aprillikuul möllanud gripitaud, mis siiski käesoleval aastal ei omanud pahaloomulist ilmet; 5) arstiabi tarvitamine püsib endisel tasemel, kuid perekonnaliikmete arstiabi kulud on tõusnud perekonnaliikmete arvu tõusu tõttu; 6) haigekassa rahaliste läbikäikude aruande juures selgub, et haigekassa on puudujäägiga töötanud, milline ulatab Kr. 6.583,56 peale; 7) perekonnaliikmete abiandmise alal on ülekulutust Kr. 986,44, mida olla ei tohi; 8) 15. juulist alates pandi maksma nõue, et iga rohusaaja annab apteegist rohtu võttes pudeli omast käest ehk maksab pudelihinna katteks 8 senti. Sellest on loota kulude vähenemist aasta jooksul Kr. 1.600.—; 9) kroonikursi ümberhindamise järele tõusid rohukulud käsikaubalt ja patentainetelt 30% võrra; 10) apteekide omanikud katsusid senini rohaineid pealt antud hinnaalandust vähendada, kuid haigekassa juhatus vastuseisu tõttu jäi hinnaalandus endiseks; 11) Uderna suvelooni töötas 29. maist kuni 3. septembrini, millise aja jooksul viibis kolonias 180 ravialust 3014 päeva. Teised haigekassad saatsid omi liikmeid koloniasse väga väikesel arvil; 12) aruandja kriipsutab alla, et kassaliikmete toetuskulud, mis moodustavad enesest ainult 18% haigekassa kuludest, on vähenenud ühes tööpalkade vähenemisega. Valitsemise kulused on kokkutommatud ja kassateenijate palkasid on vähendatud. Kuid arstiabi normid, mis teevad välja 71% haigekassa kuludest, on endiseks jäänud; 13) lõpuks märgib aruandja ära, et olukorra paranemist niipea loota ei ole, enam küll halvenemist. Isegi seadusandliselt tahetakse haigekassa seisukorda raskemaks teha, milleks iseloomustava näitena toob ette seaduseelnõu, mis tahab kaotada haigekassade õiguse vabamüügiapteeki avada. — Peakosolek kuulus aruande ära.

3. Kanti ette kinnitusameti otsused 30. juunist, millest selgus, et: 1) peakosoleku otsus Rudolf Pöderi ema haigekassa abiõigus-

likkude nimekirja kandmise asjas on tühistatud; 2) on haigekassa 1932. aasta aruanne kinnitusameti poolt kinnitamata jäetud, sellel vormilisel põhjusel, et kassa rahalised ülejäägid pole aasta lõpul tagavarakapitali üle kantud. Kuid haigekassa voliniku protesti põhjal on kinnitusamet 22. septembril sama aasta aruande kinnitanud.

4. Haigekassa kulude vähendamiseks ja perekonnaliikmete abistamise kulude seaduse ja põhikirja piiridesse viimiseks pani juhatus ette perekonnaliikmete abistamist piirata järgmiselt: 1) tõsta rohu juurdemaks 10% pealt 20% peale; 2) panna 10% kliinilise ravi kuludest perekonnaliikmete peale; 3) pikendada perekonnaliikmetele abiandmise ooteaega ühe kuu pealt kolme kuu peale. — Ettepanekutele järgnesid elavad läbirääkimised, nagu see loomulik nende juhuste puhul, kui abiandmist piiratakse. Läbirääkimiste jooksul tehti volinikkude poolt rida uusi ettepanekuid ja soovivaldusi, mis pidid juhatus ettepanekuid pehmemadama. Kuid hääletusel võeti juhatus ettepanekud vastu selle muutusega, et perekonnaliikmete ooteaeg määrati kahe kuu peale kindlaks. Selle põhjenduseks toodi ette, et ka lühikest aega kassa alla kuulunud isiku perekonnaliikmele tuleb tema sissemaksude eest midagi anda.

5. Kassaliige Evald Palk oli pööranud peakosoleku poole palvega, võimaldada tema perekonnale arstiabi üle peakosoleku poolt kindlaksmääratud normi, millise palve juhatus oli eitavalt otsustanud. Peakosolek jättis palve tagajärjeta.

6. 29. ja 30. aprillil Tallinnas ärapeetud Haigekassade Liidu XI kongressi kohta andis pikema ja huvitava ülevaate kongressi saadik J. Voist.

Peakosolek oli üksmeelne ja asjalik, välja arvatud väike elevus päevakorra-punkt 4. juures. Selle tõttu oli võimalik päevakorda võrdlemisi lühikese aja jooksul läbi arutada ja koosolek kell 9.30 õhtul lõpetada.

K. L.

VILJANDI HAIGEKASSAL 1012 LIIGET.

9 kuu jooksul tuli ette suuremaid vigastusi 51 ja haigusi 122 ning artikulid oli 2635 krooni.

Kassaliikmetele 34 paari prille.

Viljandi „Sakalas“ nr. 117 — 14. okt. 1933. a. kirjutatakse nende pealkirjade all: Käesoleval aastal kuni 1. okt. oli Viljandi ühishaigekassa alla kuuluvaid käitiseid kokku 180, mis asusid kõik Viljandi linnas ja maakonnas. Siia alla ei kuulunud ainult Põltsamaa linnas asuvad käitised ja ka mõned ühispiimatalitused Põltsamaa ümbruskonnast.

Haigekassal oli kokku liikmeid 1012, neist mehi 666 ja naisi 346. Samal ajal oli kassa abisaajate nimekirjas veel kassaliikmete 807 perekonnaliiget. Seega ulatas üldine abisaajate arv 1819 peale.

Kolmveerand aasta jooksul tuli ette kassaliikmete juures kokku 173 juhtumit, mil tarvitati arstiabi ning abisaaja puudus töölt. Sellest arvust oli arstiabi antud 51 korral vi-

Kokkuvõetted haigekassade kuaruannetest.

Haigekassa nimetus	Kuu viimaseil päeval oli			Tulud kinnitusmaksudest			T O E I U S E D				Üldse	Haigekassa liikmesosalise teenistuse	Missuguse kuu kohta and-märk käivad																	
	Kassa- liikmeid	Perkonna- liikmeid	Kokku	Tegvuskapitaal arvel	Kassaliik- mote toet- lustrahad	Perekonnaliikmetele		Summa	Ambula- toorne ravi	Haiglas- ravi ja muud				Kokku																
						Kassaliik- rahkapi- tali arvel	Kokku								Ambu- latoor- ne ravi	Haiglas- ravi ja muud	Kokku													
																		Kassaliik- mote toet- lustrahad	Kokku											
Paide Ühishaigekassa	584	441	975	686	08	383	01	999	42	127	40	105	51	309	08	414	62	542	02	387	99	200	64	598	63	1140	65	2	Juuni 1933	
Tallinna Ühishaigekassa	14038	10124	24162	33515	34	16737	67	50278	01	8879	04	8673	04	1920	75	10598	79	19472	83	43073	15	6523	80	49596	95	69069	78	2	Juuli 1933	
Tallinna Linna Ettevõte Haigekassa	1956	2341	4297	5427	26	2718	63	8140	89	1750	28	984	76	1502	50	2497	26	4187	54	3464	19	2073	35	5587	54	9725	08	2	"	
Tartu Ühishaigekassa	4438	3805	8243	8271	52	4185	13	12406	65	2018	44	1575	29	792	75	2368	04	5281	48	4528	97	1492	35	6021	32	11302	80	2	"	
Pärnu Ühishaigekassa	3368	2433	5801	3496	36	1749	21	5245	57	672	03	675	41	263	35	988	76	1610	79	2143	61	512	30	2625	91	4236	70	2	"	
Narva Ühishaigekassa	1503	1918	3421	3389	—	1679	16	5048	16	596	38	111	41	281	50	342	91	989	29	478	68	870	70	1349	38	2288	67	2	"	
Rakvere Ühishaigekassa	970	956	1926	1714	77	783	27	2498	04	231	99	591	41	72	85	694	29	896	28	724	62	148	60	873	22	1769	50	2	"	
Viljandi Ühishaigekassa	1050	848	1898	1424	34	970	16	2391	4	346	80	148	07	130	18	278	25	625	05	547	99	327	78	875	77	1500	82	1 1/2	"	
Haapsalu Ühishaigekassa	732	481	1213	2374	58	—	—	2374	58	202	09	466	04	297	37	763	41	1365	50	—	—	—	—	—	—	1365	50	2	"	
Võru-Peitseri Ühishaigekassa	961	979	1940	1211	26	637	43	1848	69	205	14	138	13	17	77	155	90	361	04	1395	67	385	52	1781	19	2142	23	2	"	
Kuressaare Ühishaigekassa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 1/2	"	
Paide Ühishaigekassa	474	407	881	800	26	400	13	1200	39	281	46	146	54	—	—	146	54	428	—	497	18	215	41	712	59	1140	59	2	"	
Valga Ühishaigekassa	595	465	1060	1236	51	618	56	1855	07	175	85	146	03	10	50	156	53	332	38	569	07	194	65	763	72	1096	10	2	"	
Turi Ühishaigekassa	353	270	623	523	68	261	84	785	32	186	86	115	73	66	—	181	73	368	59	252	03	31	20	288	23	631	82	2	"	
Põltsamaa Ühishaigekassa	162	165	327	113	12	113	12	226	24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	104	12	—	—	104	12	104	12	?	"	
Tallinna Juuksetõlliste Haigekassa	214	47	261	247	40	123	71	371	11	53	82	—	—	—	—	—	—	—	—	455	05	182	—	637	05	690	87	2	"	
Tallinna Sadamatõlliste Haigekassa	53	49	102	193	25	—	—	193	28	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	36	10	6	—	42	10	45	90	4	"	
Kreenholmi puuvillavab. Haigekassa	1802	—	1802	1856	16	1606	37	—	—	1856	16	1606	37	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1641	37	1	"	
Narva Linnetramise Manul. Haigek.	1212	848	2060	1709	86	—	—	1709	86	571	—	322	83	188	50	506	33	1077	33	—	—	—	—	—	—	1077	33	2	"	
Narva Kalevibrüko Haigekassa	602	439	1041	939	80	—	—	939	80	577	—	60	—	—	—	60	—	637	—	—	—	—	—	—	—	637	—	2	"	
Balti Puuvillavabrik Haigekassa	1117	559	1676	2005	18	—	—	2005	18	741	29	438	86	53	90	497	76	1239	05	—	—	—	—	—	—	1239	05	2	"	
Sindi tekstiilvabrikute Haigekassa	1007	460	1467	1626	12	—	—	1626	12	1099	34	—	—	—	—	90	—	1189	34	—	—	—	—	—	—	1189	34	1 1/2	"	
Hiiu-Kärda Kalevibrüko Haigekassa	208	240	538	587	92	—	—	587	92	164	88	112	11	5	—	117	11	281	99	—	—	—	—	—	—	281	99	2	"	
Kohila Paberivabrik Haigekassa	279	—	279	293	42	—	—	293	42	290	32	12	27	20	—	82	27	322	50	—	—	—	—	—	—	322	50	1	"	
Kohtla-Järve põlevkivikaev. Haigek.	936	1088	2024	1627	30	—	—	1627	30	458	60	290	79	169	68	450	47	909	07	—	—	—	—	—	—	909	07	2	"	
Hiu-Kärda Kalevibrüko Haigekassa	337	382	719	768	64	—	—	768	64	151	13	205	79	113	—	318	79	469	92	—	—	—	—	—	—	469	92	2	"	
A./S. „Kütte-Joud“ Haigekassa	496	821	1317	1233	94	—	—	1233	94	313	36	294	56	91	04	355	60	693	96	—	—	—	—	—	—	—	693	96	2	"
Port-Kunda Tsemendivabriku Haigek.	29	39	68	96	12	—	—	96	12	—	—	25	61	—	—	25	61	25	61	—	—	—	—	—	—	—	25	61	2	"
„Rosen & Co.“ Haigekassa	43	84	127	67	02	33	24	100	26	12	91	47	64	—	—	47	64	60	55	63	40	26	50	89	90	150	45	2	"	
A/S „Loksa-Tehased“ Haigekassa	36564	30639	70253	77396	34	31309	30	105705	54	23008	78	15627	89	63834	52	22012	41	45021	19	58701	82	13190	80	71892	62	116913	81	2	"	

gastuste ning 122 korral haiguste puhul. Tööl puudusid mehed vigastuste või haiguste tõttu 123 juhtumil, naised 50 juhtumil. Haigustest kõige sagedamini kordus gripp 32 juhtumiga, kuna teisi haigusi tuli ette 1—9 juhtumit. Esimesi on registreeritud 18 ja teisi 13 juhtumit. Seljavigastusi oli 7, veremürgitusi 2, põletishaavu (peamiselt tikuvabriku töölistel) 3 ning silmavigastusi 4. Teisi vigastusi oli vähem.

Kauemat ravimist nõudis ühe riidetöölise närvipõletik 182 päeva, riidetöölise kopsuhaigus 182 päeva, õlletöölise kopsuhaigus 165 päeva, riidetöölise põiepõletik 664 päeva ning keemiatöölise närvipõletik 142 päeva. Kõige lühem töölt puudumise aeg haiguse või vigastuste puhul on olnud 1 päev.

Haigekassa liikmete arstimiskuludeks on

haigekassa annud välja 9 kuu jooksul 2.635 kr. Arstirohtude peale kassaliikmetele 2.400 kr. Samal ajal on haigekassa kulutanud aga kassaliikmete abisaamisõiguslike perekonnaliikmete arstimiseks 2.522 kr. 90 senti. Haigemaja kulud on haigekassa kannud 2.800 kr.

Hammaste raviks on haigekassa annud välja 735 kr. 35 s. Kunsthammaste panemiseks 170 kr. Prillid on selle 9 kuu jooksul muretsetud 34 paari.

Abirahadeks on haigekassa annud välja — 51 tööõnnetuse puhul 655 kr. 99 senti ning 122 haiguse juhul 2.593 kr. 48 s.

Aasta esimese 9 kuu jooksul on haigekassa liikmeid lahkunud surma läbi 5, neist mehi 4 ja naisi 1. Haigekassa on sel puhul annud abi kokku 228 kr. 30 senti. Sünnitusi on selle aja jooksul kassaliikmetel olnud vaid üks.

Sotsiaalkindlustus.

VANADUSE VASTU KINDLUSTAMIST LÄTIS

tahavad sotsialistid otsustada rahvaalgatuse ja rahvahääletuse korras.

Nagu sotsiaalkindlustuse ajalugu tõendab, on rahvas ka selles küsimuses võrdlemisi konservatiivne ning need osad, kes kindlustust otsekohe ei vaja, hääletavad kindlasti vastu. Rahvahääletuse korras iseenesest nii vajaliku ja põhjendatud reformi otsustamiseks on vähe lootusi.

N.-VENE.

Töökomissariaat kaotamisele. N.-Vene kesk-täidesaatev nõukogu otsustas hiljuti ära kaotada töökomissariaat ja tema ülesannete täitmine ühes sotsiaalkindlustusega panna tööstuste ülemnõukogudele.

NORRA. Viimase kahe aasta jooksul on Norras haiguskindlustuse alal peamiselt kaks tähtsat küsimust kõne all: riigi ja kogukondade toetusel sotsiaalkindlustuseks ja kassade ning arstide vahekorrad.

1932. a. maikuu seadusega on lubatud valitsusele vähendada riigi toetusel haiguskindlustuseks. Riigi poolt moodustatud majandusline komisjon, kelle ülesanne oli kulude vähendamise võimaluste leidmine, on 1933. a. jaanuaris avaldanud aruande, milles soovitab riigi toetusel sotsiaalkindlustuseks jätta hoopis ära. See ettepanek lükati aga parlamendis tagasi ja riigi toetus jäi endiseks 20% ning kogukondade toetus 10% haigekassade sissetulekutest.

Kassaliikmete ravi suhtes on käimas põhjanevad muudatused. Esimene 1909. a. ilmunud haiguskindlustuse seadus võimaldas kassaliikmetele arstiabi esimesest haiguse päevast alates. 1915. a. seadusega võeti ära vaba arstivaliku võimalus. Peale selle võimaldas sama seadus kassaliikmetele rahalist toetust arstiabi asemel, sel juhul, kui arstidega ei saavutatud kassaosaliste ravi asjas kokkulepet. 1925. a. jäeti haigekassade poolt rahaline toetus arstiabi arvel ära, mille järele

kassaliikmetel endal tuli arstile maksta honoraar, kuna osa arstikuludest makseti neile tagasi vastava taksi alusel.

Kuna sarnane ravisüsteem ei rahuldanud haigekassasid ega kindlustatud, võeti 1930. a. juulikuu seadusega veel kord muudatus kassaliikmete ravikorralduse alal ette. Selle seaduse põhjal võivad haigekassad arstilepingu lõppemisel maksta kassaosalistele arstiabi kulude katteks kas rahas või jälle tasuda arstile honoraar vastava tariifi järele.

Juba 1930. a. on haigekassade liit koos arstide seltsiga koostanud arstiabi lepingu kava, millise soovitas haigekassadele tarvituse võtta. Selle kava järele arstidega sõlmitud lepingud ei leidnud aga kinnitusemeti poolt kinnitamist. Märtsikuu 1932. a. koostat uus ühine kava, mis jällegi ei leidnud kinnitusemeti poolt heakskiitmist.

1932. a. novembris on sotsiaalminister kinnitusemeti eitava otsuse peale vaatamata neljas haigekassade ringkonnas arstidega sõlmitud lepingud heaks kiitnud. Samasugused lepingud, mis 1933. a. esimesel veerandil sõlmiti ka teistes haigekassade ringkondades, leidsid samuti ministri poolt heakskiitmist.

Uute lepingute põhjal on kassaliikmetele antud vaba arstivaliku võimalus, nende arstide seas, kes lepinguga ühinesid. Arstihonoraar makstakse kindla taksi alusel. Keskmise kulu arstiabi kohta iga kassaliikme kohta ei tohi suurem olla kolme viimase aasta keskmisest arstiabi kulust.

Arstilepingu alusel töötavad haigekassad loodavad sellel alal rahuldavaid tulemusi.

AUSTRIA. Austrias avalduvad majanduskriisi mõjud end mitmel viisil. Haigekassad on viimase viie aasta jooksul ligi 30% oma liikmeskonnast kaotanud. Ka Viini tööliste haigekassas on tunduv liikmete arvu tagasimine. Selle haigekassa keskmine liikmete seis on 1928. a. 450.000 pealt langenud 333.000 peale 1932. a. Palkade vähendamine ja lühiajatoõ on haigekassade sissetulekuid vähendanud. Kolme kõrgema palga liigiga

liikmete koosseis moodustas Viini töölise haigekassas 1928. a. ligi $\frac{3}{4}$, 1932. a. aga veel vähem kui $\frac{1}{2}$. Alla 20 a. vanuste liikmete arv on ka langenud, mis on seletatav peamiselt väljaõpetatud õpilaste vabastamisega töökohtadest pärast seadusliku õppeaja möödumist. Ka naiskassaliikmete arvu juurekasv on 1932. a. kestnud edasi. Viini haigekassas moodustas naiskassaliikmete koosseis 1932. a. lõpuks 55% kassaliikmete üldarvust. Samas haigekassas langes kassaliikmete arv 1932. a. 11% võrra, võrreldes 1931. a. Sissetulekud liikmemaksudest vähenesid 16%. Veel enam vähenesid väljaminekud haigusabirahade arvel, mis on seletatav isearanis soodsa haigete seisuga. Haiguspäevade arv langes 17%. Iga liikme kohta oli haiguspäevi 1929. a. 14,3, kuna 1932. a. kõigest veel 11,7. Haiguspäevade arvu tagasimineku põhjused ei ole veel täpselt teada — haiguskindlustus on vist töölisperekondades loonud teatava jõutagavara ja tõstnud ka vastupanu vaesuse haigustele — teine põhjus võib olla ka see, et töölised, keda ähvardab tööpuudus, annavad endid haigetena üles väga vastumeelselt. Soodsa

haigete seisu peale vaatamata, on haigekassade sissetulekud tunduvalt vähenenud, nii et ülejäägid on paljudes haigekassades kahanevad ja neil tuleb summasid kasutada tagavararakapitalist. Selle tõttu on haigekassad sunnitud võtma tarvitusele abinõusid kulude kokkuhoiu otstarbeks. Nii on 1933. a. maikuus ärapeetud Viini haigekassa volinikkude peakoosolek muude kärpimiste hulgas piiratud ka haigusabirahade saamise aja kestvust, ja nimelt: neil kassaliikmeil, kes olid vähem kui 30 nädalat kassaliikmed olnud, on õigus abiraha saada 26 nädala jooksul, neil aga, kes enam kui 30 nädalat kassaliikmed olnud, on õigustatud saada abiraha 52 nädala kestel ja neil, kes üle kolme aasta kindlustuse alla kuulusid, 78 nädalat.

Ka teenijate haiguskindlustuse alal on teatud kärpimised päevakorral. Tähtsamad neist oleksid perekonnaliikmete arstiabi piiramine ja kassaliikmete haigusabirahade kärpimine. Nende kärpimiste tõttu oleks võimalus liikmemaksusid kassaliikmete tööpalgast alandada 4,5% pealt 4,25% peale.

Tööpuudus.

ROOTSI. *Avalikkud tööd.* Rootsi valitsuse poolt on abinõud tarvitusele võetud tööpuuduse olukorra parandamiseks.

100.000.000 krooni on määratud avalikkude tööde korraldamiseks. Sellejuure kuuluvad veel 55.000.000 krooni n. n. reservtööde jaoks ja 25.000.000 toetuste maksmiseks. Nende summadega loodetakse 10 kuu jooksul 40.000 töölisele tööd võimaldada. Reservtöödele kavatakse paigutada 34.000 töelist. Avalikkudel töödel maksetakse tasu õppimata töölise kõige madalama päevapalga suuruses elukohale vastavalt. 75.000 krooni on määratud ekspordi toetamiseks. Tööpuuduse vastu võitlemise kava finantseeritakse lühiajaliste laenude näol.

Riigi poolt antavate summadega tööpuuduse vastu kindlustamise sisseadmine ei leidnud parlamendis tarvilikku poolehoidu ja lükati enamuse poolt tagasi.

INGLISMAA. *Kava tööpuuduse vähendamiseks.* Transport- ja lihttöölise Liidu peasekretär on hiljuti välja töötanud kava, mille järele oleks võimalus 2 miljonit uusi töötuid tööle paigutada.

See kava sisaldab järgmised tähtsamad ettepanekud:

I. a) Pensioni maksmine 65-aastastele isikutele võiks toimuda ainult sel juhul, kui nad loobuvad tööst rahalise vastutasu eest;

b) soovikorral võiks pensioni maksmine järgneda juba 60 eluaastast alates, kui loobutakse tööst;

c) invaliidisusepension;

d) pensioni tuleks maksta 1 naela suuruses vallalistele ja 35 s. abielulistele, naise vanuse peale vaatamata.

2. Kooliskäimise aega tuleks pikendada kuni 16 aastani.

3. Tööaega lühendada 40 tunni peale nädalas.

4. Töömehi ellukutsumine, kelle ülesandeks oleks uute töövõimaluste eest hoolikandmine, sotsiaalkindlustuse ja tööajalühendamise küsimuste lahendamine ja neis asjus nõuandmine valitsusele.

Cambridge-Ülikooli statistika lektor on eeltoodud ettepanekute kohta avaldanud järgmist:

Kooliskäimise aja pikendamise tõttu väheneks töötute arv 560.000 võrra; vanaduse pensioni maksmine 65 eluaastast alates vähendaks töötute arvu 300.000 võrra; pensioni maksmine 60 eluaastast alates 125.000; invaliidisusepensionid 175.000 ja 48-tunnilise töönädala maksmapanek niisugustes tööstustes, kus töötatakse enam kui 48 t. nädalas, 150.000 võrra. Kokku oleks seega võimalus paigutada töödele 1.310.000 töötuid. 40-tunnilise töönädala maksmapaneku tõttu oleks töötute arv veelgi 700.000 võrra vähenenud. Kui 1.310.000 töötuid läheks korda tööle paigutada, väheneksid seega riigi ja kogukondade väljaminekud tööpuuduse toetuse arvel 50 miljoni naela võrra. Need parandusettepanekud oleksid aga omakorda nõudnud järgmisi lisaväljaminekuid: 32 miljoni naela kooliskäimise aja pikendamise arvel ühes toetusega igale kooliskäivale lapsele; 33 miljonit naela vanuse pensioni jaoks ja 14 miljonit invaliidisuse heaks, seega ülekulutusi 30 miljonit. Kui aga need 30 miljonit jaotada ühesuurusteks osadeks ja need panna tööandjate, töövõtjate ja riigi kanda, siis ei kannataks seeläbi majapidamine kuigi palju.

Töölaagrid töötule. On moodustatud töötute laagrid (n. n. Grith Fyrd Camps). Laagritesse võetakse vastu noori igast kihist. Nende laagrite ülesanne on: 1) tutvustada noori lihtsa ja primitiivse eluviisiga; 2) kõvendada neis ettevõtlikkust ja isamaarmastust ja 3) kasvatada selleks, et oma vaba aja otstarbekohaselt mööda saata. Laagrite elanikkond moodustab ühiskonna, kus leidub inimesi mitmesuguste oskustega ja kogemustega.

Lõuna-Aafrika. Tööaeg kullakaevandustes. Kuna Lõuna-Aafrika valitsuse poolt kullastandardi tõstmise tagajärjel on kullahind tunduvalt kerkinud, mille tagajärjel kulla toodang suurenenud, on mäetöölise organisatsioonide poolt tehtud katseid ka oma liikmete töötingimuste parandamiseks. Töölisorganisatsioonide poolt esitati nõudmine palgade tõstmiseks 35% võrra, mis aga ei leidnud rahuldamist ja lükati tagasi. Metallitöölise ühing pöördus mäetööstuse ameti poole palvega tööaja lühendamise otstarbeks 48 t. pealt 36 t. peale nädalas. Pärast peetud läbirääkimisi asus mäeamet seisukohale, ja tööaega ei ole siiski võimalik lühendada, ja järgmistel motiividel: tööaja lühendamine ei kaotaks tööpuudust, kuna lühendatud tööaeg oleks siis maksev kõikide töölise kohta, pärismaalased ühesarvatult, nii et 40.000 pärismaalasele tuleks tööaega lühendada. Kuid juba normaalsetel aegadel on tunda töölise puudust, mille tõttu ei oleks võimalik neid 40.000 pärismaalt otstarbekohaselt kasutada. Kuigi oleks neist praktilistest raskustest saadud üle, tähendaks tööaja lühendamine toodangu kulude suurenemist, nii et suur osa vähema väärtusega metallimullast jääks

kasutamata, milline asjaolu omakorda mõjutaks tööpuudust. Kullakaevandustes töötavate eurooplastest töölise arv on tõusnud 1926. a. 19.667 pealt 23.771 peale veebruaris 1933. a. Kullakaevandused ei ole tööpuuduse eest vastutavad, kuna annavad praegu palju suuremale töölise hulgalale tööd kui see oli 20 a. eest. Teised tööstusharud oleksid majandusliste raskuste tõttu töölise arvu vähendanud.

Mäetöölise ühing on selle peale vastanud, et 1. sept. 1919. a. metallitööstuses sisseseatud 48-t. tööpädal ei leidnud käsitamist vahetusega töötavate pärismaalaste kohta, kes alles hiljuti töötasid 56 t. nädalas. Sellest järgneb, et seadus ei ole maksev pärismaalaste kohta. Metallitöölise ühing asub seisukohal, et pärismaalaste tööaeg jääb samaseks, kui nende palgad tõstetakse, mis omakorda soodustaks Lõuna-Aafrika ostujõudu suurendada. Tööstuskulude suurenemist ei järgnenud ka 48-t. tööpädala maksmapanekule. Just vastuoksena on tööstuskulud Euroopa töölise kohta 1930. a. olnud madalam, kui 1910. a. 1919. a. oli 23.272 eurooplast kullakaevandustes tööl, kusjuures mulda töötati ümber 23.991.284 t., kuna 1931. a. oli tööl 21.819 eurooplast ja ümber töötatud 32.201.447 t. mulda. Praktiliselt oli tööl sama palju eurooplasi kui varem, kuid toodang on tõusnud 33,5% võrra ja seejuures oli 12% enam pärismaalasi tööl.

Töölisorganisatsioonid avaldasid kahjatsust, et kullakaevanduste administratsioon on palgakõrgenduse ja tööajalühendamise palve tagasi lükanud, ilma et oleks järgnenud mingi teine ettepanek.

Töökaitse.

RAHVUSVAHELISE TÖÖBÜROO KORRESPONDENDID BALTIMAASELE.

Et pidevat informatsiooni saata iga riigi sotsiaalpoliitilise olukorra kohta, selleks on rahvusvahelise tööbüroo poolt korraldatud üle maailma oma korrespondentide võrk. Suuremates keskustes (Berliinis, Londonis, Indias — Delhis, Madridis jne.) on selleks koguni büroo esindus-osakonnad.

Seni puudusid korrespondendid Balti riikides. Alates käesolevast sügisest, on korrespondendid ka kõikidesse Balti riikidesse määratud. Rahvusvahelise tööbüroo korrespondendiks Eestis on meie ajakirja kaastöömehetaja Aug. Gustavson. Büroo korrespondendi kaudu võib tellida kõiki büroo kirjastusel ilmunud raamatuid ja muid väljaandeid, samuti saada igasugust informatsiooni tööbüroo tegevuse jne. kohta.

PRANTSUSMAA.

40-tunniline tööpädal. Prantsuse peaminister Daladier on avaldanud hiljuti Prantsusmaa seisukoha 40-tunnilise tööpädala maksmapaneku kohta. Tema poolt parlamendis peetud kõnes välispoliitiliste ja majandusliste kü-

simuste üle, ütles ta, et Prantsusmaa on valmis 40-tunnilist tööpädalat sisse seadma tingimisel, kui kõik teised tähtsamad riigid teevad sedasama.

POOLA.

Väeteenistus ja töölepingud. 15. 5. 1933. a. hakkas Poolas maksma seadus, mis muudab senist seadust, mille järele tööandjal oli õigus töölepingut tühistada sel puhul, kui tööline oli kutsutud kaitseväeteenistusse.

Uus seadus muudab senist korda, mille tõttu tööandjad ei tohi töölepingut katkestada, kui tööline oli vahepeal kutsutud sõjaväeteenistuse kohuste täitmisele ja oli enne teenistusse minekut vähemalt kuus kuud järgimööda tööl olnud.

FERDINAND HANUSCH.

Hanusch'i saavutused ja sotsiaalkindlustus. 10 a. eest suri Austria moodsa sotsiaalpoliitika rajaja Ferdinand Hanusch. Tööpuuduse vastu kindlustamine, 8-tunniline tööpäev, vabrikunõukogud, ja tööliskojad on tema tähtsamad saavutused sotsiaalpoliitilisel alal pealesõjaajels Austria. Suurte raskuste

tõttu läks Hanusch'ile korda vanaduse ja invaliidsuse vastu kindlustamist ainult ette valmistada, mitte aga seadusandlisel teel ellu viia. Kahjuks aga ei läinud korda Hanusch'i sotsiaalpoliitilisi algatusi pärast tema surma lõpetada, vanaduse ja invaliidsuse vastu kindlustamist seadusandlisel teel fikseerida. Praegusel ajal ei saa olla juttugi Hanusch'i sotsiaalpoliitiliste algatuste lõpuleviimisest, kuna päevakorras on isegi keiserriigiaegse sotsiaalpoliitika mahatagemine. Võitlus sotsiaalkindlustuse olemasolu eest tähendab võitlust elu ja surma peale, sest moodsa sotsiaalpoliitika lõpp viiks enneaegsesse surma kaaluva osa töötavast elanikkonnast.

Mitmesugust.

ESIMENE ABI MAANTEEL.

Punase Risti punktid.

Teatavasti on esimese abi andmise korraldamine liikumisteedel teedeministeeriumi poolt tehtud ülesandeks Eesti Punasele Ristile. Tähtsamatel liikemisteedel ja hädaohtlikudel kohtadel või nende läheduses asutatakse vastavad punktid, kus leiduvad isikud (arstid, velskerid, halastajaõed või esimese abi kursused lõpetanud isikud), kes tarvilisel korral abi annavad. Märkiks on Eesti Punane Rist teede äärde üles pannud oma punase ristmärgi metallist tahvlil. Plakatile on märgitud esimese abi punkti asukoht ja lähem telefon. Sarnaseid punkte on seni korraldatud Tallinna-Narva, Tallinna-Pärnu-Laatre vahel ja tulevad korraldamisele punktid Tallinna-Tartu-Valga ja teistel liinidel. Tallinna-Narva liinil on punktid: Jõelehtmes, Kuusalus, Valgejõel, Aasperes, Haljalas, Viru-Nigulas, Kohtlas, Jõhvis; Tallinna-Pärnu liinil: Sauel, Riisiperes, Märjamaal, Vigalas, Kil-Nõmmel. Lähemal ajal seatakse punktid sisse ka Pärnu-Jakobis, Mõisakülas ja Laatres. Saaremaal on 6 punkti: Muhus, Pöides, Valjalas, Kuresaares, Kihelkonnas, Sõrves.

Iga kaheksas inimene sureb vähjahaigusesse.

Vene prof. *V. Rosanov* avaldas huvitava kirjutise vähjahaiguse üle. Ta kirjutab, et vähjahaiguse tekkimise põhjusi ei tunta, küll aga rida momente, mis soodustavad selle haiguse arengut. Iga kümnes, õigem iga kaheksas inimene peab surema vähjahaigusesse. See arv käib vanemate kui 16-aastaste kohta. Kuid naistest, kes üle 40 a. vanad, sureb iga

viies vähjahaigusesse. Need on Vene, Ameerika ja Euroopa andmed.

Vähjahaiguse vastu võib võidelda siis, kui ravima asutakse juba alguses. Selleks on tarvilik raadium ja tugev Röntegni aparaat.

On vaja olla tähelepanelik iga paise ja kasvaja vastu ning selgitada ta põhjusi arsti juures.

Vähk on alguses, teatud perioodini, kohalik, mitte üldine haigus. Seni kui ta kohalik haigus, võib seda arstida — kirurgi nuga ja kiirte energia.

Surmalõikus.

Viljandi Ühishaigekassa liikmeskonna hulgast lahkus 1. augustil 1933. a. surma läbi Rõika-Meleski segatööstuse tööline *Villem Pullisaar*, 72 a. vana. Surma põhjuseks oli temal peaja juuresoleku rebenemine.

Saadud kirjandus.

„Eesti Arst“ nr. 9 — 1933. 48 lk. Eesti Arstideseltsi Liidu ajakiri. Ilmub Tartus.

„Tervis“ nr. 7 ja 8 — 1933. Rahvuslik tervishoiu ajakiri. Väljaandja: Eesti Tervishoiu Muuseum.

„Eesti Naine“ nr. 9 — 1933. 32 lk. Naiste ja kodude ajakiri. Ilmub Naiste Karskusliidu väljaandel üks kord kuus Tartus.

„Uus Talu“ nr. 9 — 1933. 40 lk. Rahvuslik põllumajanduse ajakiri. Põllumajandusliidu väljaanne. Ilmub Tallinnas.

„Pharmacia“ nr. 7 ja 8 — 1933. Eesti Apteekrite Seltsi kuukiri. Ilmub kord kuus Tallinnas.

„Side“ nr. 7/8 — 1933. 12 lk. Riigiteenijate häälekandja.

„Darba Tiesibas“ nr. 8 — 1933. Läti sotsiaalpoliitiline ajakiri. Läti Haigekassade Liidu väljaanne. Ilmub Riias.

„Voporosõ Strahovanija“ nr. 6 — 1933. N.-Vene sotsiaalkindlustuse ajakiri.

„Internationale Rundschau der Arbeit“ nr. 8 — 1933. Rahvusvahelise tööameti väljaanne. Ilmub Genfis.

„Arbeiterschutz“ nr. 15 ja 16/17 — 1933. Sotsiaalpoliitiline kuukiri. Ilmub Austria Haigekassade Liidu väljaandel Viinis kaks korda kuus.

SISU: 1) Haiguste vastu kindlustamise seadus kohtute ja kindlustusasutuste uuema praktilise järgi — *O. Vahlra*, abitööinspektor. 2) Sotsiaalkindlustus Bulgaarias — *A. Gustavson*. 3) Töötüingimustest ja tervishoidlisest olukorrast Üliila turbatööstuses 1933. aasta turbatööhooyal — *Karl Lukk*. 4) Tartu Üldhaigekassa volinikkude peakoosolekute juhitud kahe märgukirja puhul. 5) Kinnitatusnõukogu otsusi. 6) Liidu teateid. 7) Haigekassade apteekide kaitseks. 8) Haigekassade tegevusest. 9) Haigekassade kuuaruannete kokkuvõtte. 10) Sotsiaalkindlustus. 11) Tööpuudus. 12) Tõukaitse. 13) Mitmesugust. 14) Surmalõikus. 15) Saadud kirjandus. 16) Pildid.

Tegev toimetaja *L. Johanson*, kaastoimetaja *Aug. Gustavson*.

Vastutav toimetaja: *B. Peelman*.

Väljaandja: *Eesti Haigekassade Liit*.

Kirjastuse o.-ü. „Täht“ trükk. Tallinnas, V. Pärnu mnt. nr. 31.